



เครือข่ายประชาสังคม
23 องค์กร

เครือข่ายการเมืองภาค
พลเมืองเพื่อท้องถิ่น

deepsouth
ศูนย์วิจัยและพัฒนาภาคใต้

นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?

เอกสารสรุปการสัมมนาวิชาการ

ปัตตานี

องค์กรร่วมจัด: เครือข่ายประชาสังคม 23 องค์กร ♦ เครือข่ายการเมืองภาคพลเมืองเพื่อท้องถิ่น

องค์กรร่วมสนับสนุนด้านวิชาการ:

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ♦ ศูนย์ฟ้าระวีจสถานการณภาคใต้

**เอกสารสรุปการสัมมนาวิชาการ
“นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?”**

วันพฤหัสบดีที่ 10 ธันวาคม 2552 เวลา 08.30 - 16.30 น.
ณ ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จ.ปัตตานี

องค์กรร่วมจัด

เครือข่ายประชาสังคม 23 องค์กร ♦ เครือข่ายการเมืองภาคพลเมืองเพื่อท้องถิ่น

องค์กรร่วมสนับสนุนด้านวิชาการ

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
ศูนย์ฟ้าระวีจสถานการณ์ภาคใต้

จัดทำเอกสารสรุปโดย

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

๙ สารบัญ ๙

1. โครงการสัมมนา	4
2. กำหนดการสัมมนา	9
3. คำกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมสัมมนา โดย พล.ต.ต.จ่ารัฐ เต็มอุดม ประธานมูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้	11
4. สรุปคำกล่าวเปิดการสัมมนา โดย รศ.ดร.อิสมาแอ อาลี ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา ม.สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	12
5. สรุปคำกล่าวนำ “ทำความเข้าใจการเมืองการปกครองบนความแตกต่างทางอัตลักษณ์” โดย รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	14
6. สรุปการนำเสนอ “รูปแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในต่างประเทศ” กรณีของนิวซีแลนด์ – จีนเจียง – มินดาเนา – อาเจ๊ะห์ โดย ผศ.ดร.วรวิทย์ บารู – สมาชิกวุฒิสภา จ.ปัตตานี	24
คุณสมชาย กุลศิริรัตน – ปช.ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคด้านฮาลาล	27
ดร.สุริยะ สะนิวา – คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.อิสลามยะลา	32
อ.อรอนงค์ ทิพย์พิมล – คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์	38
7. สรุปการนำเสนอ “รูปแบบการกระจายอำนาจแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดย รศ.ดร.โคทม อาริยา – ผอ.ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี ม.มหิดล	43
คุณอุดม บัดนวงษ์ – มูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้	50
8. สรุปการนำเสนอ “การกระจายอำนาจสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้: เสี่ยงส่วนหนึ่ง จากคนไทยพุทธ” โดย พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ – ผอ.สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า	60
คุณอัศคชา พรหมสุตร – สมาชิกสภาพัฒนาการเมือง	64
อ.ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ – ที่ปรึกษาสมาพันธ์ครูจังหวัดชายแดนภาคใต้	66

โครงการสัมมนาวิชาการ เรื่อง นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย : ความฝันหรือความจริง?

หลักการและเหตุผล

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีประชากร 1.91 ล้านคน (พ.ศ.2550) ในจำนวนดังกล่าวเป็นชาวมลายูมุสลิมร้อยละ 85 เป็นชาวไทยนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 14.5 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 0.5 นับว่าชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมา ได้เกิดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างประชาชนกับรัฐ ระหว่างประชาชนต่อประชาชน ได้ก่อให้เกิดความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจและเกิดความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา และปัญหากำลังขยายตัวไปในวงกว้างไม่สิ้นสุด ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งของรัฐและประชาชนจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันรัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาลในการแก้ไขปัญหาที่ยังไม่พบหนทางแห่งสันติภาพได้อย่างแท้จริง

ปัจจัยสำคัญซึ่งนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาที่จะต้องร่วมกันพิจารณาแก้ไข คือ การเมืองการปกครองที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพในพื้นที่ซึ่งเป็นสังคมพหุลักษณะ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ที่สังคมมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น จะต้องนำนโยบายการเมืองและการปกครองที่ให้ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองและการปกครอง โดยรัฐจะต้องให้การรับรองและพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชนพลเมืองโดยเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ รัฐจะต้องกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นให้ประชาชนทุกกลุ่มได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาของ

ตนเองและเพื่ออนาคตที่ดีกว่า (Self Determination) มีสิทธิเข้าถึงทรัพยากรในท้องถิ่นโดยเสมอภาค อันจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในการเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตน (Local Ownership) และเกิดความมั่นคงภายในชาติ เป็นการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ซึ่งมีเป้าหมายที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันของคนในชาติท่ามกลางความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม (Balance of conformity and Diversity)

การทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการทรัพยากรร่วมกันอย่างเป็นธรรม จะต้องให้ประชาชนได้เรียนรู้และเข้าใจในสิทธิเสรีภาพ และอำนาจหน้าที่ของพลเมือง ตลอดจนความรู้พื้นฐานในด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งจะต้องให้ความรู้ทั้งทางอ้อมและทางตรง โดยการจัดให้มีเวทีสาธารณะและการเสวนาขึ้นอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว เครือข่ายประชาสังคมจำนวน 23 องค์กร เครือข่ายการเมืองภาคพลเมืองเพื่อท้องถิ่น โดยการสนับสนุนทางด้านวิชาการจากสำนักสันติวิธีและธรรมมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ จึงได้รวมตัวกันเพื่อจัดกิจกรรมนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นสำหรับการกำหนดรูปแบบ (Model) การบริหารและการปกครองที่สอดคล้องเหมาะสมกับความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่นชายแดนภาคใต้
2. เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาคและอื่นๆที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและประชาชนทั่วไป

3. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของภาคประชาชนในทางการเมืองและการปกครอง

เป้าหมาย นักวิชาการ นักศึกษา นักการเมือง ข้าราชการ และประชาชน ผู้สนใจทั่วไปในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา จำนวนประมาณ 500 คน

วิธีดำเนินการ

1. องค์กรเครือข่ายประชุมหารือตั้งคณะทำงานเพื่อติดต่อประสานงานวิทยากร และการใช้สถานที่
2. จัดเวทีสาธารณะ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป และนักการเมือง ณ เวลาและสถานที่ที่กำหนด
3. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
4. จัดตั้งคณะทำงานเพื่อรวบรวมความคิดเห็น จัดหมวดหมู่ เป็นข้อมูลที่ใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

เวลาดำเนินการ วันพฤหัสบดีที่ 10 ธันวาคม 2552 ระหว่างเวลา 08.30-16.30 น.

องค์กรที่รับผิดชอบ มูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้/สมาคมยุวมุสลิมแห่งประเทศไทย

องค์กรเครือข่ายที่สนับสนุน (บัญชีรายชื่อท้ายโครงการ)

งบประมาณ จากการลงทุนร่วมกันของเครือข่ายองค์กรประชาสังคม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการปกครอง
2. ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจ เกิดสำนึกในความเป็นเจ้าของท้องถิ่น

3. ภาคประชาสังคมมีการพัฒนาเครือข่ายร่วมกันกับองค์กรปกครองท้องถิ่น
4. ภาคส่วนต่างๆ เห็นคุณค่าของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีเพื่อสร้างความสมานฉันท์และสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายชื่อเครือข่ายประชาสังคม 23 องค์กรที่ร่วมกิจกรรม

1. มูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้
2. มูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรม
3. สมาคมยูวมุสลิมแห่งประเทศไทย
4. เครือข่ายประชาคมมุสลิมปัตตานี
5. เครือข่ายชุมชนสตรีทศา
6. ศูนย์ทนายความมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้
7. สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
8. องค์กรนักเรียนมัธยมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
9. ชมรมคัมภีร์ไบรโภาคด้านฮาลาล
10. สถาบันอิส-سلام มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
11. สมาคมองค์กรมุสลิมแห่งประเทศไทย
12. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี
13. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา
14. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส
15. สมาคมอิสลามจังหวัดนราธิวาส
16. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
17. เครือข่ายอาสาสมัครผู้ช่วยทนายความ ศูนย์ทนายความมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้
18. สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย
19. เครือข่ายนักศึกษาเพื่อพิทักษ์ประชาชน

20. มูลนิธิเพื่อการศึกษาอามานะศักดิ์
21. เครือข่ายสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสันติภาพ
22. เครือข่ายวิทย์ชุมชนจังหวัดยะลา
23. โครงการสื่อสันติภาพเพื่อลดความรุนแรง

รายชื่อองค์กรสนับสนุนด้านวิชาการและที่ปรึกษาโครงการ

1. สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
 2. ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้
-

กำหนดการการสัมมนา

- 08.30 น. ลงทะเบียนเข้าร่วมประชุม
- 09.00 น. **กล่าวเปิดการประชุม**
โดยรศ.ดร.อิสมาแอ อาลี
ผอ.วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี
- 09.15 น. **กล่าวนำ “ทำความเข้าใจการเมืองการปกครองบนความแตกต่างทางอัตลักษณ์”**
โดย รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 10.00 น. พัก
- 10.15 น. **เวทีนำเสนอ “รูปแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในต่างประเทศ”**
- *การกระจายอำนาจและแบ่งปันอำนาจอย่างเข้มข้นจากประสบการณ์ในนิวซีแลนด์*
โดย ผศ.ดร.วรวิทย์ บารู – สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดปัตตานี
 - *เขตปกครองพิเศษจีนเจียง: คำตอบของความสงบ 30 ปีในจีนหรือภาพลวงตา*
โดย คุณสมชาย กุลคีรีรัตนา
ประธานชมรมคุ้มครองผู้บริโภคด้านฮาลาล
 - *เขตปกครองพิเศษมินดาเนา: หนทางอีกยาวไกล*
โดย ดร.สุริยะ สะนิวา
คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.อิสลามยะลา
 - *เขตปกครองพิเศษอาเจ๊ะห์: ความสำเร็จที่ยังต้องรอดคอย*
โดย อาจารย์อรอนงค์ ทิพย์พิมล – คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
ดำเนินรายการโดยอาจารย์จ๊ะพันธ์ เดมะ – มอ.ปัตตานี
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน – ละคร

13.30 น. **เวทีอภิปราย**

- รูปแบบการจัดการปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย รศ.ดร.โคทม อารียา – ผอ.ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี ม.มหิดล
- ข้อเสนอรูปแบบการปกครองพิเศษของเครือข่ายประชาสังคม 23 องค์กร

โดย คุณอนุตม ปัตตวงค์ – มูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้
ดำเนินรายการโดยอาจารย์อัับดุลการีม อัสมะแอ – ม.อิสลามยะลา

14.30 น. **“การกระจายอำนาจสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้:
เสียงส่วนหนึ่งจากคนไทยพุทธ”**

โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ

ผอ.สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

อาจารย์ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ

ที่ปรึกษาสมาพันธ์ครูจังหวัดชายแดนภาคใต้

นายอัคคชา พรหมสูตร

สมาชิกสภาพัฒนาการเมือง

ดำเนินรายการโดยอาจารย์อัสหมัดสมบูรณ บัวหลวง

อดีตนายกกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ

15.15 น. **วิพากษ์และอภิปรายโดยผู้เข้าร่วมประชุม**

คำกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมสัมมนา
โดย พล.ต.ต. จำรูญ เด่นอุดม
ประธานมูลนิธิวัฒนธรรมอิสลามภาคใต้

วันนี้ถือเป็นวันแห่งประวัติศาสตร์ คือ วันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่เครือข่ายภาคประชาสังคม 23 องค์กรได้มารวมตัวอีกครั้งในการจัดงานสัมมนาโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ

1. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากประชาชนในการกำหนดรูปแบบการปกครองในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เหมาะสมกับศาสนาและวัฒนธรรม
2. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนทั่วไปทุกระดับได้รับรู้
3. เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและมีความเข้มแข็งทางการเมืองและการปกครอง พร้อมทั้งมีการรณรงค์ให้ประชาชนได้ร่วมลงชื่อเสนอกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ

ในฐานะผู้จัดงาน ขอขอบคุณสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ และต้องขอขอบคุณท่านประธาน ดร.อิสมาแอ อาลี ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ บัณฑิตาณีที่ให้ความสะดวกในด้านสถานที่และกำลังคน และขอขอบคุณคณะกรรมการภาคประชาสังคม สภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า ที่ให้การสนับสนุนทั้งวิทยากรและงบประมาณในการจัดงานครั้งนี้ สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณสื่อมวลชนและท่านผู้มีเกียรติทุกท่านที่ให้ความสนใจในวันนี้ ในช่วงเวลาที่เหมาะสมนี้ ผมขอเรียนเชิญท่านประธานได้โปรดกล่าวเปิดงานสัมมนาต่อไปครับ

สรุปคำกล่าวเปิดงานสัมมนา

โดย รศ.ดร.อิสมาแอ อาลี

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี

ขอความสันติจงมีแก่ทุกท่าน ท่านประธานจัดงาน ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านผู้มีเกียรติ และสมาชิกสัมมนาที่เคารพรักทุกท่าน ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีที่ได้มาเปิดพีธีครั้งนี้ การสัมมนาภายใต้หัวข้อ “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?” จากการรายงานหลักคิดและวัตถุประสงค์ของงานสัมมนา ผมเห็นว่าผู้มาร่วมงานในวันนี้มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้แก้ปัญหาของตนเองเพื่ออนาคตที่ดีกว่า การสัมมนาครั้งนี้จึงเป็นการผลักดันให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนและก่อให้เกิดความมั่นคงในชาติ เป็นการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติของคนในชาติท่ามกลางความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ผมจึงขอให้ทุกท่านที่มาร่วมสัมมนาวันนี้ได้ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำเสนอแนวคิด ข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์ และขอให้มีส่วนร่วมกันเสนอความคิดเห็นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การสัมมนาในวันนี้เป็นความพยายามของกลุ่มเครือข่ายองค์กร ซึ่งต้องการให้เกิดแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา เปลี่ยนจากการใช้ความรุนแรงหรือกองกำลัง มาใช้สติปัญญาความคิดในการแก้ไข ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เรามองข้ามไปในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา การระดมความคิด สติปัญญาของคนเราก็คือเป็นอาวุธอีกประเภทหนึ่งที่ไม่มุ่งทำลายล้าง แต่

เป็นอาวุธที่สร้างสรรค์และจะก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธีได้ พวกเราที่อยู่ในวันนี้ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหา เราจะต้องใช้อาวุธที่เป็นสติปัญญาาร่วมแก้ปัญหาในพื้นที่ของเราให้เกิดความสันติและสามารถพัฒนาไปได้ด้วยดี ผมหวังว่าข้อเสนอแนะและแนวคิดที่ได้จากวิทยากรและการอภิปราย รวมถึงความคิดเห็นต่างๆจะเป็นการต่อยอดทางความคิด คงจะไม่เป็นเพียงงานสัมมนาวิชาการเท่านั้น แต่จะเป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนและขยายผลให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมกันผลักดันให้เกิดการปฏิบัติจริงเป็นรูปธรรมในระยะต่อไป อันจะนำไปสู่สังคมไทยที่ทุกภาคส่วนปรารถนา

ขอขอบคุณคณะกรรมการจัดงาน คณะวิทยากร แขกผู้มีเกียรติ และท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ให้ความสนใจในงานวันนี้ ขอขอบคุณองค์กรเครือข่ายที่สนับสนุนการทำงานของเครือข่ายภาคประชาสังคม 23 องค์กร และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่อนุเคราะห์ให้ใช้สถานที่ และสุดท้ายขอขอบคุณทุกท่านที่จะมีส่วนในงานสัมมนาครั้งนี้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทุกประการ บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดงานสัมมนา “นครปัตตานีภายใต้รัฐธรรมนูญไทย: ความฝันหรือความจริง?” ณ บัดนี้ ด้วยพระนามของพระอัลเลาะห์ และด้วยความเป็นสิริมงคลต่อพี่น้องทุกท่าน

สรุปคำกล่าวนำ “ทำความเข้าใจการเมืองการปกครองบนความแตกต่างทางอัตลักษณ์”

โดย ศศ.ดร.ฉันทนา บสพศิริโชติ หวันแก้ว
 อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดิฉันรู้สึกว่าเป็นวันที่ประชาสังคมรวมตัวกันเพื่อมาพูดกันถึงเรื่องการปกครอง จะมาเร็วกว่าที่คาดคิดไว้ อันที่จริงหากเราพูดเรื่องการปกครองให้เร็วกว่านี้ เราอาจจะสามารถรักษาชีวิตของคนไว้ได้อีกจำนวนมาก แต่ก็เชื่อว่ายังไม่สายเกินไป ดิฉันขอสนับสนุนท่านประธานและคณะผู้จัดงานสัมมนาครั้งนี้ในหลายประเด็นด้วยกัน

วันนี้ถือเป็นจุดหักเหที่สำคัญเพราะคนสามจังหวัดกล้าพูดในสิ่งที่เคยเชื่อว่าไม่ควรพูดมาก่อน คือ เรื่องเขตปกครองพิเศษ เนื่องจากเกรงว่าจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ แต่ดิฉันคิดว่าปัจจุบันนี้ความหมายของความมั่นคงของรัฐได้เปลี่ยนไปแล้วโดยมีความหมายใหม่ กล่าวคือ รัฐไม่สามารถยืนอยู่ได้โดยปราศจากความมั่นคงของประชาชน โดยเฉพาะในวันนี้เป็นช่วงเวลาที่สำคัญ เราจะต้องพลิกมายาคติต่างๆที่เกี่ยวกับเรื่องการเมืองการปกครอง เราถูกทำให้เชื่อว่าเสถียรภาพของรัฐมาจากการรวมศูนย์อำนาจการปกครอง เราเชื่อว่าอธิปไตยของประเทศเกี่ยวข้องกับดินแดน และเราก็เข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องการบูรณาการของประเทศ ดิฉันเชื่อว่าในวันนี้ หลังจากที่ได้ฟังหลายคนพูด เราจะหลุดออกจากมายาคติเหล่านั้น และเปิดกว้างไปสู่ความเป็นไปได้ เพราะรัฐจะอยู่อย่างมั่นคงถาวรโดยไม่มีเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปได้ ดังนั้น รัฐต้องมีการปฏิรูป มีหลายกรณีในต่างประเทศที่รัฐปรับตัวและเปลี่ยนแปลงให้คนสามารถอยู่ร่วมกันในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

ยิ่งไปกว่านั้น วันนี้ยังมีความสำคัญเนื่องจากการเป็นการทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย ข้อเสนอและการวิเคราะห์การเมืองการปกครองในวันนี้ไม่ได้มาจากคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและไม่ได้เป็นการยึดเยียด แต่เป็นเรื่องของการช่วยกันคิดและวิเคราะห์ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

ที่บางฝ่ายบอกว่าสันติวิธีเกิดขึ้นไม่ได้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นไม่จริง เพราะวันนี้เป็นวันที่พิสูจน์แล้วว่าคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องการสันติวิธี ซึ่งสันติวิธีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อพื้นที่ทางการเมืองของประชาชนได้รับการยอมรับและรับรองดังเช่นที่ได้มีการร่วมพูดคุยกันในวันนี้ อีกทั้งมีหลักประกันว่าการพูดเรื่องการเมืองจะไม่ใช่ภัยต่อตนเอง และจะไม่ถูกหวาดระแวงว่าไม่รักชาติอีกต่อไป

เนื้อหาที่อยากจะพูดถึงในวันนี้มี 4 ประเด็น

1. ความจำเป็นที่เราต้องพูดถึงเรื่องการเมืองการปกครองในการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. แนวคิดสำคัญของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง
3. เงื่อนไขสำคัญซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนาาร่วมกัน
4. กระบวนการทางการเมืองที่เราจะต้องดำเนินการต่อไป

1. ความจำเป็นที่เราต้องพูดถึงเรื่องการเมืองการปกครองในการแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ต่อคำถามที่ว่า ทำไมต้องแก้ด้วยการเมืองการปกครอง ดิฉันคิดว่า ความรุนแรงที่เราเห็นเป็นเพียงอาการของปัญหา หากเรามุ่งจะจัดการก่อนความไม่สงบโดยใช้กำลังนั้น 5 ปีที่ผ่านมาเป็นเครื่องพิสูจน์แล้วว่าเรายังไม่เห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ เพราะฉะนั้นแนวทางนี้คงจะไม่ใช้คำตอบอีกต่อไป เราต้องหาสมมุติฐานของโรคที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรงที่เกิดขึ้น เราปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนใต้มีความเกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะทางด้านวัฒนธรรม

ที่ไม่เหมือนที่อื่น เป็นที่ซึ่งมีประวัติความเป็นมาของการเกิดขึ้นเป็นรัฐ ประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกันกับประวัติศาสตร์ของปัตตานีอยู่ด้วย ที่สำคัญคือความแตกต่างนี้มันสะท้อนถึงความไปด้วยกันไม่ได้ของความแตกต่างในระบบรัฐที่เราได้อยู่ และเราเริ่มเห็นว่าความต่างนั้น แม้โดยตัวของมันเองไม่ได้เป็นปัญหา แต่มันเริ่มกลายเป็นอุปสรรคสำหรับคนในพื้นที่เมื่อต้องอยู่ร่วมกัน

เราอาจบอกว่าประเทศไทยไม่เคยปิดกั้นความต่างไม่ว่าจะเป็นทางชาติพันธุ์ ภาษา และศาสนา แต่อาจลืมไปว่าโครงสร้างของรัฐนั้นก็ เป็นโครงสร้างที่มีวัฒนธรรมในตัวเอง โครงสร้างรัฐของไทย ก็คือ ไทยพุทธ ภาษาไทย และศาสนาพุทธ เป็นโครงสร้างหลักและครอบงำบนพื้นที่ วัฒนธรรมมลายูมุสลิมจนเกิดความไปด้วยกันไม่ได้ และเมื่อเกิดขึ้นเป็น เวลานานจะส่งผลถึงปัญหาการไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ แต่เรามีอาจ ปลดปล่อยให้ประเด็นเรื่องชาติพันธุ์เป็นประเด็นที่ทำให้คนมาประหัดประหารกัน ในทางตรงข้ามเราน่าจะใช้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้เป็นประโยชน์ ซึ่งมี หลายที่ทั่วโลกได้ใช้มาแล้ว โดยการยอมรับให้เห็นความสำคัญของความ แตกต่างนั้นและหาวิธีการที่จะสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างได้ ที่ผ่าน มาสังคมไทยมีความพยายามน้อยเกินไปที่จะหาวิธีการที่จะอยู่ร่วมกัน แต่กลับเลือกใช้วิธีปิดกั้นความแตกต่างและเน้นเฉพาะความเหมือน ซึ่ง ในระยะยาวจะทำให้ระบบขาดเสถียรภาพ

การเมืองเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการวางกฎกติกาของการอยู่ ร่วมกันไม่ว่าเราจะชอบหรือไม่ก็ตาม แต่การที่ทุกคนเริ่มมีการตระหนักถึง ปัญหาและพยายามเข้ามาร่วมแก้ไขด้วยกันก็ถือเป็นการเมืองแล้ว หาก การเมืองการปกครองเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ใต้ ปกครอง ก็จะต้องเป็นเรื่องที่ทุกคนเข้ามาเกี่ยวข้อง หากทุกคนไม่ได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกันต่อไปแล้ว ทางออกที่ยั่งยืนก็คง จะเกิดขึ้นไม่ได้ ฉะนั้นดิฉันคิดว่าเราไม่ควรหลีกเลี่ยงเรื่องการเมืองการ

ปกครองและเราควรจะต้องฝ่าข้ามไปให้ได้ อาจจะเป็นโจทย์ที่ยากแต่เป็นเรื่องจำเป็น

2. แนวคิดสำคัญของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง

ประเด็นต่อมา แล้วเราจะทำอย่างไรถ้าเราเชื่อว่าพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษและอยู่ภายใต้รัฐไทยซึ่งมีวัฒนธรรมหลัก คือ ไทยพุทธ เราไม่ได้มีปัญหาเดียดร้อันที่มีคนส่วนใหญ่เป็นไทยพุทธ แต่เราจะอยู่ร่วมกันอย่างไรท่ามกลางความแตกต่างนั้นถือเป็นโจทย์ที่สำคัญมากกว่า ที่ผ่านมากในสังคมไทยใช้วิธีการหลากหลายซึ่งส่วนใหญ่เป็นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ในขณะที่ปัจจุบันหลายพื้นที่ในโลกได้พิสูจน์แล้วว่า เป็นไปไม่ได้อีกต่อไป เพราะมันเป็นการบังคับให้คนต้องเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัฒนธรรมหลักและทำให้เขาต้องละทิ้งอัตลักษณ์ของตัวเองไป ในสังคมไทย เราอาจประสบความสำเร็จในการอยู่ร่วมกันกับคนจีนที่ผสมผสานไปได้ แต่ก็ไม่ได้จำเป็นต้องใช้วิธีเหมือนกันในทุก ๆ กลุ่มชาติพันธุ์ สังคมไทยต้องมีศักยภาพที่จะคิดให้ก้าวไกลกว่านั้น มีหลักการที่สำคัญๆ ที่มีการใช้กันอยู่ในโลกนี้ และน่าจะมีประโยชน์ต่อการนำมาปรับใช้กับสังคมไทย

เรื่องแรก คือ การคุ้มครองสิทธิของคนกลุ่มน้อยในวัฒนธรรมใหญ่ การเป็น คนกลุ่มน้อย ในสังคม ไม่ได้หมายความว่าสิทธิมนุษยชนของตนเองจะลดน้อยลงไปด้วย แต่โดยระบบนั้นอาจทำให้คนกลุ่มน้อยไม่ได้รับการคุ้มครองและถูกกลืนไปในระบบใหญ่ หลักการที่ใช้กันทั่วไปโดยเฉพาะในยุโรป คือ สิทธิที่จะกำหนดชีวิตตนเอง ซึ่งเป็นหลักการที่รัฐธรรมนูญของเราเองก็ได้พูดถึง โดยไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นการแบ่งแยกดินแดนเสมอไป ซึ่งเรื่องนี้กลายเป็นมายาคติข้อหนึ่งที่เคยเชื่อว่าการกำหนดชีวิตตนเองคงต้องเป็นการแบ่งแยกดินแดน แต่สิทธิของคนกลุ่มน้อยอาจมองได้โดยหลักของปัจเจก คือ แต่ละคนจะต้องได้รับการคุ้มครองดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน บางกรณีต้องใช้วิธีการเลือกปฏิบัติในทางบวกเพื่อให้

คนกลุ่มน้อยได้มีโอกาสที่จะเข้าถึงบริการต่างๆ ที่ควรจะได้รับเช่นเดียวกับคนกลุ่มใหญ่ เราอาจพูดถึงสิทธิของคนกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันที่มีความหนาแน่นอยู่ในพื้นที่เฉพาะบางส่วน เรื่องนี้อาจเชื่อมโยงถึงโจทย์เรื่องการเมืองการปกครองที่จะให้สิทธิคนกลุ่มน้อยได้มีตัวตนอยู่ในระบบการเมือง อันเป็นหลักการที่ถูกพูดถึงและใช้กันในหลายพื้นที่ของโลก แต่เมื่อเราพูดถึงคนกลุ่มน้อยมากๆ เข้าก็จะกลายเป็นเรื่องของคนหลายกลุ่มซึ่งไม่ใช่เรื่องน้อยหรือใหญ่แล้ว แต่กลายเป็นพหุวัฒนธรรมอยู่ในสังคมเดียวกัน และเมื่อโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนย้ายคนจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งนั้น การจะมองหาสังคมที่มีเนื้อแท้หนึ่งเดียวคงเป็นไปได้แล้ว เรากำลังก้าวไปสู่สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือสังคมพหุวัฒนธรรม

แม้ว่าความแตกต่างจะไม่ใช่อุปสรรคโดยตัวมันเอง แต่หากเราไม่จัดการหรือบริหารความแตกต่างแล้วก็จะก่อให้เกิดปัญหาได้ ฉะนั้นการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้คนที่หลากหลายนั้น จะต้องมีการเชื่อมโยงหรือหลักการที่สำคัญอยู่ 3 ประเด็น คือ

1) เรื่องความเป็นตัวแทนทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ เพราะทุกคนเป็นเจ้าของระบบเหมือนกัน ประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมที่เน้นการตัดสินใจจากคนส่วนใหญ่ เอาเข้าจริงแล้วเสียงส่วนน้อยอาจจะไม่ปรากฏอยู่เลยก็ได้ สังคมก็จะถูกนำไปโดยคนส่วนใหญ่ซึ่งไม่มีองค์ประกอบของความหลากหลายอยู่ในนั้น ในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ผ่านเรื่องนี้มาพอสมควรเพราะมีตัวแทนชาวมลายูมุสลิมเข้าไปอยู่ในระบบการเมือง มีองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีคนมุสลิมเป็นผู้บริหารเอง แต่เวลาเราพูดถึงตัวแทนในระบบการเมือง เราต้องพูดถึงตัวแทนในเชิงโครงสร้างและตัวแทนในเชิงนโยบายสำคัญ ก็คือ ตัวแทนนั้นต้องตอบสนองด้วย คงไม่ใช่เพียงการมีตัวแทนอยู่ในระบบ แต่ต้องเป็นเรื่องของกระบวนการและพฤติกรรมทางการเมืองที่เราได้คนที่ตอบสนองต่อประชาชนในพื้นที่จริงๆ

2) เรื่องการยอมรับเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งมีนัยสำคัญทางจิตใจและความรู้สึก เช่น ภาษา วัฒนธรรม ชื่อต่างๆ หรือแม้แต่สัญลักษณ์ของเมืองหรือธง ทั้งหมดนี้จะเป็นเรื่องที่ยังบอกถึงการมีตัวตนของคนกลุ่มต่างๆ ในระบบการเมือง แม้ว่าการยอมรับเชิงสัญลักษณ์จะไม่ได้เป็นเรื่องของการทำมาหากินโดยตรง แต่ก็ยังเป็นเรื่องของความรู้สึกที่สำคัญซึ่งเรามักจะเลยและมองข้ามไป

3) เรื่องการเข้าถึงทรัพยากร กลุ่มต่างๆ ในสังคมจะต้องมีโอกาสพัฒนาตนเองให้เข้าถึงทรัพยากรนั้นได้ เราอาจพูดถึงเรื่องงบประมาณความสามารถในการควบคุมและกำกับดูแลทรัพยากรในเขตพื้นที่ของตนเองได้

หลักการสำคัญของการอยู่ร่วมกันอีกประการหนึ่งก็คือ หลักประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล เราบอกว่าประชาธิปไตยเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับความแตกต่างหลากหลาย แต่หากเราพูดถึงประชาธิปไตยเฉพาะในแง่ของรูปแบบวิธีการเลือกตั้ง ก็อาจจะไม่สามารถเป็นคำตอบอะไรได้ หลักประชาธิปไตยที่สำคัญคือการมีส่วนร่วม ในสังคมที่มีความแตกต่าง เสียงส่วนใหญ่อาจไม่สามารถสะท้อนความคิดเห็นหรือความต้องการได้ทั้งหมด เราอาจจะต้องออกแบบประชาธิปไตยของเราเอง โดยอาจจะใช้หลักฉันทามติ คือความเห็นพ้องต้องกันในประเด็นสำคัญซึ่งอาจเกิดขึ้นได้หลายวิธีและหลายเงื่อนไข เช่น การใช้เสียงส่วนใหญ่ที่ต้องได้รับฉันทามติมาจากกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายแล้ว หรือฉันทามติที่อาจจะอาศัยหลักศาสนาหรือธรรมเนียมปฏิบัติของท้องถิ่น ประกอบกับรูปแบบประชาธิปไตยเสียงข้างมากก็ได้ อันนี้เป็นหลักที่สำคัญมากเพราะหากปราศจากประชาธิปไตยแล้วประชาชนก็จะไม่สามารถเป็นผู้กำกับหรือควบคุมการเมืองที่เขาคิดขึ้นมาใหม่ได้ สุดท้ายก็ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของคนบางกลุ่มเท่านั้น ทำให้การปฏิรูปและการพยายามเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่อาจไม่มีความหมาย นอกเหนือไปจากการเปลี่ยนอำนาจจากคนกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ดิฉันคิดว่าประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อความเชื่อมั่น หากเราไม่เชื่อมั่นในระบบ เราก็ไม่ใส่ใจและเลือกใช้วิธีอื่นในการตัดสินปัญหา

ต่างๆ ความเชื่อมั่นในระบบนี้ต้องอาศัยธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะอยู่ในระบบการเมืองใดก็ตาม ต้องมีธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยความโปร่งใสที่ประชาชนจะเห็นว่าสามารถคาดหวังอะไรได้จากระบบการเมืองนั้น และใครจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อประชาชน เรื่องนี้ถือเป็นคำถามที่สำคัญ

3. เงื่อนไขที่สำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนาร่วมกัน

เราได้พูดถึงหลักการไปแล้ว ประเด็นต่อไปดิฉันไม่ขอพูดรายละเอียดของรูปแบบเพราะในวันนี้จะมีการหยิบยกมาพูดกันอยู่แล้ว แต่รูปแบบการเมืองการปกครองที่จะออกมาจากหลักการสำคัญของการอยู่ร่วมกันที่กล่าวไปแล้วนี่จะเป็นแบบใด ยังไม่มีความสำคัญมากเท่ากับกระบวนการพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน รูปแบบต้องเกิดจากการร่วมคิดร่วมทำด้วยกัน

ถ้าเราสำรวจรูปแบบที่มีการใช้อยู่ อาจจะเป็นไปได้ตั้งแต่ การปกครองตนเองทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น ประเทศจีน การปกครองตนเองด้านการเมืองการบริหาร ซึ่งอาจจะพูดถึงอาเจ๋หรือบางประเทศในยุโรป หรือการกระจายอำนาจโดยสมบูรณ์ซึ่งหมายถึงท้องถิ่นจะมีอำนาจที่มีนัยสำคัญต่อการกำหนดความเป็นไปของคนในพื้นที่ได้ เมื่อเราพูดถึงการให้อำนาจแก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจจะเรียกว่าการปกครองตนเองหรือการกำหนดชีวิตตนเองก็แล้วแต่ มันจะมีเงื่อนไขอื่น ๆ ตามมาด้วย ไม่ใช่การเรียกร้องให้ได้มาซึ่งอำนาจเพียงอย่างเดียว แต่ต้องตอบให้ได้ว่าแล้วเราจะอยู่ร่วมกันกับส่วนที่เหลือในสังคมใหญ่ได้อย่างไร ซึ่งเงื่อนไขนี้จะมีผลต่อเสถียรภาพของการเมืองการปกครองซึ่ง ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ

1) ระบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนในพื้นที่ได้หรือไม่? โดยการตอบสนองดังกล่าวนี้ไม่ใช่ในเชิงอัตลักษณ์ เช่น การเชิดชูวัฒนธรรมของคนในพื้นที่เท่านั้น แต่ต้องดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ด้วย หากไม่แล้วระบบจะไม่มี ความชอบธรรม

2) ระบบสามารถที่จะบูรณาการเข้ากับสังคมส่วนใหญ่ได้หรือไม่? การบูรณาการนี้ไม่ได้หมายถึงการยึดเหนี่ยวกันในสังคมบนพื้นฐานของความเป็นเพื่อนร่วมชาติเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่อยู่ที่การได้รับการดูแลอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและเกิดความเป็นมิตรกับคนกลุ่มอื่นๆ ได้ เพราะตนเองมีความเดือดร้อนเกินไปเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ ดังนั้นเรื่องสวัสดิการและการดูแลจากรัฐจึงกลายเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าอุดมการณ์ การบูรณาการทางสังคมที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ คนในสังคมจะยึดเหนี่ยวกันได้ก็ต่อเมื่อเขามีความภาคภูมิใจที่สามารถรักษาและดำเนินวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าเขาเป็นเจ้าของและเป็นส่วนหนึ่งของระบบ เมื่อความรู้สึกเหล่านี้เกิดขึ้นได้ ความจงรักภักดีต่อสังคมใหญ่ก็จะตามมา

3) ระบบมีการออกแบบกลไกที่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่? ในกรณีที่พบในบางประเทศ ผู้ว่าราชการจังหวัดถูกแปลงให้ทำหน้าที่ดูแลปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลาง แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มีหน้าที่ในการบริหาร การบริหารจังหวัดอยู่ในมือประชาชนเพราะประชาชนเป็นผู้เลือกผู้บริหารของเขาเอง หรือแม้แต่กลไกที่เราตั้งขึ้นอย่างศอ.บต.ที่เคยเป็นกลไกแก้ไขความขัดแย้งระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น ถ้าเราสามารถออกแบบให้กลไกเหล่านี้ทำงานระยะยาวได้ก็จะทำให้ระบบมีเสถียรภาพมากขึ้น

ก่อนที่จะไปถึงวาระรูปแบบการเมืองการปกครองจะเป็นอย่างไรนั้นต้องตอบคำถามสำคัญให้ได้ว่าเรามีความเข้าใจการเมืองที่เป็นอยู่อย่างไร และก่อนที่เราจะก้าวไปสู่ขั้นตอนต่อไป ต้องถามวาระระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพียงพอหรือไม่ หรือมีปัญหาอะไรที่ไม่สามารถทำให้คนท้องถิ่นเป็นตัวของตัวเองได้ และโจทย์สำคัญอีกข้อหนึ่งที่ทิ้งไม่ได้ คือ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการควบคุมระบบใหม่ได้อย่างไร เนื่องจากในความเป็นจริงแล้ว

ความห่างกันระหว่างประชาชนในพื้นที่กับชนชั้นนำทางการเมืองยังมีอยู่มาก ซึ่งหากเราคิดจะปฏิรูปสังคมและการเมือง และปฏิรูปภาครัฐโดยเฉพาะเรื่องสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว สิ่งที่ตั้งใจจะทำนั้นต้องเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิม กล่าวคือประชาชนจะต้องเป็นผู้กำกับควบคุมระบบได้

4. กระบวนการทางการเมืองที่เราจะต้องดำเนินการต่อไป

นับจากนี้ไปเราจะมีกระบวนการทางการเมือง อย่างไร สิ่งที่ยากจะฝากไว้ คือ ข้อเสนอที่ออกมาจากคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยไม่ผ่านการถกเถียงและการทำงานร่วมกันของหลายฝ่ายคงเป็นสิ่งที่ไปได้ไม่ไกล เราต้องใช้ปัญญา เราต้องทดสอบเรื่องความใจกว้าง เราต้องถามความใจกว้างของคนส่วนใหญ่ในประเทศด้วยว่ายอมรับแนวคิดนครปิดตานี้ได้หรือไม่ และเราก็ต้องใจกว้างโดยถามคนในพื้นที่ด้วยว่าเขาสงสัยว่าระบบใหม่จะทำงานอย่างไร เราต้องตอบให้ได้ เพราะฉะนั้นเป็นเรื่องที่ต้องทำด้วยกันทั้งสองฝ่ายระหว่างคนส่วนใหญ่กับคนในพื้นที่

ตอนนี้เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความรุนแรงยังคงมีอยู่ ซึ่งเราอาจยังไม่เข้าใจว่าอะไรคือมูลเหตุเบื้องหลังความรุนแรงนั้น ฉะนั้นในการแสวงหาทางออก เราจึงต้องดึงกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐเข้ามาด้วย เราต้องพยายามเข้าใจให้ได้ว่าความต้องการของเขาคืออะไร และอะไรเป็นความเจ็บปวดที่ทำให้ไม่อาจยอมรับรัฐได้ การแสวงหาทางออกคงต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสันติภาพด้วย เราต้องพูดถึงหลายเรื่องในเวลาเดียวกัน คือ การปฏิรูปรัฐทั้งหมด ในส่วนที่เป็นระบบราชการ ระบบการปกครอง ระบบการเมือง และประชาธิปไตย และต้องมองไปถึงอนาคตด้วย ดิฉันเห็นว่าที่เราพูดกันในวันนี้ไม่ได้หมายความว่าพรุ่งนี้จะเกิดพ.ร.บ.ใหม่ แต่เราควรจะต้องมีขั้นตอนอะไรบางอย่างที่จะก้าวไปด้วยกัน เพราะหากเราไม่มีภาพในอนาคตร่วมกัน เราอาจต้องมาทะเลาะกันในที่สุด สิ่งที่สำคัญ คือ เราจะมีกระบวนการอย่างไร และเงื่อนไขอะไรที่จะเกิดขึ้น

ก่อนและหลัง ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องใช้งานทางวิชาการและใช้เวลาพอสมควรที่ต้องทำงานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็น **Road map** ของปัตตานี มันเป็นความจำเป็นที่คนกลุ่มต่างๆจะต้องเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะดำเนินไปอย่างไรในอีกห้าหรือสิบปีข้างหน้า

สำหรับเรื่องกระบวนการเข้าสู่ข้อเสนอกฎหมาย จะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายร่วมผลักดันและใช้เงื่อนไขทางรัฐธรรมนูญที่มีอยู่เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในระบบการเมือง

ประเด็นสุดท้าย คือ เราจำเป็นต้องบริหารความคาดหวังด้วยความผิดหวังเกิดขึ้นได้ ซึ่งไม่ใช่เรื่องเลวร้าย เพราะความผิดหวังนี้อาจเกิดขึ้นในกระบวนการพูดคุยและถกเถียงกับคนจำนวนมากซึ่งทำให้เราเรียนรู้ได้ว่าสิ่งที่เราคิดนั้นอาจต้องมีการทบทวน และสิ่งที่คนอื่นคิดก็อาจต้องทบทวนเหมือนกัน เพราะฉะนั้นอย่ากร้องขอว่าเราต้องเปิดกว้างต่อการวิพากษ์วิจารณ์ ระบบที่จะพูดถึงกันต่อไปนี้ หากเราไม่เปิดกว้างต่อการวิพากษ์วิจารณ์ เราก็จะไม่ได้ทางออกที่สุขุมรอบคอบ และเราจะไม่ได้ความตระหนักร่วมกันจากคนทั้งหลาย

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความสนใจและขอให้วันนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่เราจะคิดโดยใช้สติปัญญาแทนการใช้กำลังในการแก้ปัญหา

สรุปการนำเสนอ “รูปแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในต่างประเทศ”

ผศ.จิระพันธ์ เตมะ (ผู้ดำเนินรายการ): ในช่วงนี้เราจะได้เรียนรู้ว่ารูปแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในต่างประเทศนั้นมีรูปแบบใดบ้าง ในหลายครั้งเมื่อมีการพูดถึงนครปัตตานี หลายคนมักจะแปลความหมายว่าเป็นการแบ่งแยกดินแดนซึ่งก่อให้เกิดความสับสน เป็นการสะท้อนให้เห็นว่ายังมีหลายฝ่ายไม่เข้าใจว่าการกระจายอำนาจในประเทศอื่น ๆ เป็นอย่างไรกันบ้าง ในช่วงนี้เรามีผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรง 4 ท่านที่จะมาให้ความรู้ในเรื่องนี้แล้ว

การกระจายอำนาจและแบ่งปันอำนาจอย่างเข้มข้นจากประสบการณ์ในนิวซีแลนด์ โดย ผศ.ดร.วรวิทย์ บารู – สมาชิกวุฒิสภา จ.ปัตตานี

ผมตั้งใจจะบอกว่างานนี้เป็นของทุกคนเพราะเชื่อว่าการพูดว่าใครจะเป็นผู้สร้างความสงบสุขโดยฝ่ายเดียวหรือเชื่อมั่นในหลักการทฤษฎีใดเพียงทฤษฎีหนึ่งนั้นคงเป็นไปได้ไม่ได้อย่างแน่นอน เพราะโลกทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงมากและทฤษฎีต่างๆก็มีความแตกต่างกัน

นิวซีแลนด์เป็นประเทศเมฆสีขาว ประกอบด้วย 2 เกาะ คือ เกาะเหนือและเกาะใต้ เป็นประเทศหนึ่งในคาบสมุทรแปซิฟิกอยู่ทางตอนใต้ของประเทศออสเตรเลีย มีประชากรประมาณ 4 ล้านคน นิวซีแลนด์เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และเคารพในความแตกต่าง เราต้องย้อนกลับไปดูว่าอะไรเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความสำเร็จของประเทศนิวซีแลนด์ในวันนี้ นิวซีแลนด์ได้ตระหนักถึงภารกิจของการเป็นรัฐบาลว่าการใช้กำลังอำนาจและการแบ่งสรรอำนาจจะต้องเป็นไปอย่างชอบธรรม หากประเทศใดก็ตามที่มีการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม ประเทศนั้นจะต้องลุกเป็นไฟอย่างแน่นอน

ด้านประชากร นิวซีแลนด์มีชาวยุโรปร้อยละ 67 ชาวเมารีร้อยละ 14 ชาวโพลินีเซียนร้อยละ 6 และชาวเอเชียและตะวันออกกลางมีประมาณร้อยละ 9 จุดสำคัญจะเห็นว่าประชากรร้อยละ 67 เป็นกลุ่มซึ่งมาทีหลังเป็นกลุ่มที่สอง คือไม่ใช่ชนพื้นเมือง แต่หากให้เกียรติกลุ่มชนพื้นเมืองก็จะไม่เกิดปัญหา แม้แต่ในสิงคโปร์เอง เพลงชาติในวันนี้ก็ยังเป็นภาษามลายูอยู่ รวมทั้งคำปฏิญาณตนในการรับตำแหน่งเช่นเดียวกัน เหล่านี้เป็นความหลากหลายของทวีปเอเชีย

ถ้าพูดถึงความหลากหลาย นิวซีแลนด์มีสนธิสัญญาไวทังกิ (Treaty of Waitangi) ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างชนเผ่าเมารีกับกษัตริย์ของอังกฤษ โดยฝ่ายแรกนั้นอพยพมานิวซีแลนด์และตั้งรกรากอยู่เป็นเวลาพันกว่าปีมาแล้ว ในขณะที่ชนผิวขาวอพยพมาจากยุโรปในภายหลัง สนธิสัญญานี้ระบุถึงหลักการอยู่ร่วมกัน เช่น การเป็นอิสระจากการถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องภาษาและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจร่วมกันของคนที่อยู่เดิมกับคนที่มาใหม่ ทั้งสองฝ่ายต่างพอใจในสนธิสัญญาเพราะได้รับรองสิทธิของแต่ละฝ่ายโดยมีการแบ่งสรรอำนาจและแบ่งที่ดินระหว่างกัน ทุกวันที่ 6 กุมภาพันธ์ของทุกปีจะเป็นวันเฉลิมฉลองสนธิสัญญาไวทังกิ ในช่วงที่ผมได้เดินทางไปนิวซีแลนด์ รัฐบาลกำลังจะเวนคืนที่ดินที่คนผิวขาวเอาไปอันเนื่องมาจากความเข้าใจผิดในสนธิสัญญาจากภาษาที่มีอยู่ของคนเมารีและคนยุโรป ทางกรจะคืนที่ดินและชดเชยเงินให้ ซึ่งในเรื่องนี้ก็มีทั้งคนที่พอใจและไม่พอใจ

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของการเมืองนิวซีแลนด์ คือ การให้สิทธิในการเลือกตั้งแก่ผู้หญิงที่เร็วกว่าอเมริกาและอังกฤษก่อนหน้าประมาณ 25 ปี นิวซีแลนด์ให้สิทธิผู้หญิงออกมาเลือกตั้ง จากจุดนี้เราจะมองเห็นความใจกว้างของการอยู่ร่วมกันได้ นิวซีแลนด์ถือเป็นตัวอย่างที่ดีที่ทำให้เห็นว่าประเทศสามารถพัฒนาไปได้ท่ามกลางความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นชนเผ่าเมารีดั้งเดิม กลุ่มคนที่มาภายหลัง (New zealander) และกลุ่มที่เข้ามาใหม่ (New comer)

ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ จะเหมือนกับพลเมืองนิวซีแลนด์ทั่วไป ถือเป็นประเทศที่เปิดกว้างและเปิดโอกาสให้คนจากภายนอกเข้ามาอยู่ในประเทศ โดยทั้งหมดนี้อยู่บนพื้นฐานข้อตกลงสนธิสัญญาไวทังกิซึ่งคนนิวซีแลนด์ยึดถือเป็นหลักในการอยู่ร่วมกัน และยึดมั่นการไม่เลือกปฏิบัติต่อคนกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ

นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญเคารพวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นของคนที่พื้นเมืองดั้งเดิม โดยไม่พยายามกลืนกลายวัฒนธรรม อย่างในกรณีวัฒนธรรมของชาติเรา เรื่องภาษาก็มีปัญหาเหมือนกันที่ไม่พูดภาษาไทยต้องกลายเป็นคนแปลกแยก ในขณะที่หลายประเทศบนโลกต่างให้เกียรติในเรื่องของการใช้ภาษา โดยรู้ว่าควรเลือกใช้ภาษาใดในงานใด เปิดโอกาสและยอมรับให้มีการใช้ภาษาท้องถิ่นได้ ในนิวซีแลนด์มีช่องโทรทัศน์และวิทยุที่ถ่ายทอดเป็นภาษาเมารีซึ่งเราสามารถเลือกดูได้ หากเราดูสปอร์ตของประเทศนิวซีแลนด์ก็จะเห็นว่า มี 2 ภาษา โดยใช้ภาษาท้องถิ่นเมารีมาก่อนภาษาอังกฤษเพราะถือเป็นการให้เกียรติกลุ่มที่มาก่อนแม้จะมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มที่มาทีหลังก็ตาม นอกจากนี้ ยังมีการตั้งกองกิจการเมารี มีพรรคการเมืองที่เป็นของชนเผ่าเมารี มีตัวแทนของคนเมารีที่ผ่านการเลือกตั้งเข้ามาในสภา มีรัฐมนตรีที่เป็นเมารี และมีศูนย์วัฒนธรรมเมารีด้วย สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันจำเป็นต้องมีการประนีประนอมให้เกียรติ และมีความยืดหยุ่นต่อคนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องยากแต่เราต้องเคารพความแตกต่างอย่างแท้จริง ซึ่งหากเปรียบเทียบกับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วแทบจะไม่พบเห็นสิ่งเหล่านี้เลย ประเด็นสำคัญคือแม้ว่าฝ่ายบริหารระดับนโยบายจะให้ความสำคัญกับการยอมรับและให้เกียรติในความแตกต่างหลากหลาย โดยในระดับปฏิบัติก็ต้องเห็นชอบสอดคล้องกันด้วยจึงจะทำให้นโยบายต่างๆ เกิดขึ้นได้จริง

สำหรับกรณี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้าจะมีรูปแบบการปกครองพิเศษ เราจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับคนทั้งประเทศ หากเกิดกรณีที่คนส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นด้วยกับรูปแบบนี้ แต่คนนอกพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย แล้วเราจะทำอย่างไร เราจะฟังเสียงคนในพื้นที่หรือคนนอกพื้นที่ สิ่งนี้เป็นคำถามที่สำคัญ และในเวลาเดียวกัน เรามักพูดว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลาย แต่ในทางปฏิบัติ เรายังต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ของโลก ให้ประชาชนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก มีความมั่นคงปลอดภัยในการเข้าถึงทุกกิจกรรมโดยตั้งอยู่บนหลักการเคารพความแตกต่างหลากหลายทางความเชื่อ ให้ความเท่าเทียมกันโดยเฉพาะโอกาสทางการศึกษาในภาษาท้องถิ่น การดึงคนทุกชาติพันธุ์เข้ามาทำหน้าที่ตำรวจ หรือการจัดทำ Language line ซึ่งเป็นบริการให้ความช่วยเหลือทางด้านภาษาแก่ผู้ร้องขอความช่วยเหลือในทุกภาษา

สำหรับผมสิ่งสำคัญที่อยากตั้งคำถาม คือ กระบวนการสร้างชาติที่ผ่านมาของเราได้ก่อให้เกิดผลอะไรบ้าง เรื่องนี้เป็นคำถามซึ่งผู้ที่ทำงานเพื่อประชาชนรวมทั้งผมที่เคยรับราชการมาก่อนต้องตอบให้ได้ จุดแข็งของนิวซีแลนด์ คือ ชุมชนมีความรู้สึกร่วมกับรัฐบาลว่าความหลากหลายเป็นจุดแข็งของพวกเขา และเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะฉะนั้นในทุกที่จะเกิดสำนึกว่าพวกเราต้องพัฒนาไปด้วยกันไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็ตามที่อยู่ในนิวซีแลนด์จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เรายังคงต้องพยายามหาคำตอบในส่วนของประเทศเราให้ได้เช่นเดียวกัน

เขตปกครองพิเศษซินเจียง: คำตอบของความสงบ 30 ปีในจีนหรือภาพลวงตา โดย คุณสมชาย กุลศิรีรัตนา – ประธานชมรมคุ้มครองผู้บริโภคด้านฮาลาล

ในประเทศจีนมีชนเผ่าต่างๆประมาณ 55 ชนเผ่า โดยมีมุสลิมประมาณ 10 ชนเผ่า และหนึ่งในชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในซินเจียง เรียกว่า คน

อุยกูร์ ซึ่งในซินเจียงไม่ได้มีแต่คนอุยกูร์เพียงชนเผ่าเดียว แต่ยังประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยที่เป็นคนกลุ่มตะวันออกกลาง และมีคนกลุ่มใหญ่ที่เรียกว่า หุย เป็นคนจีนแท้ๆที่เป็นมุสลิม อย่างตัวผมเองก็เป็นคนหุย คือ เป็นคนจีนที่ใช้ภาษาจีนแต่เป็นมุสลิม

หากจะพูดถึงการเข้ามาของศาสนาอิสลามในจีนนั้นเกิดขึ้นมาประมาณ 1,300 กว่าปีก่อนผ่านเส้นทางเรือ ซินเจียงมีพื้นที่ประมาณ 1 ใน 6 ของประเทศ เนื่องจาก 55 ชนเผ่าที่อยู่ร่วมกันทำให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมตั้งแต่ในอดีต มีสงครามระหว่างชนกลุ่มน้อยเกิดขึ้นมาตลอด และในราชวงศ์ของจีนเองก็มีความขัดแย้งในการปกครองเกิดขึ้นเช่นกัน ในปัจจุบันจีนมีการแบ่งเขตการปกครองพิเศษ 157 เขตการปกครอง คิดเป็นร้อยละ 65 ของพื้นที่ในประเทศ ซึ่งหากรวมได้หวั่นในฐานะเป็นเขตการปกครองอีกรูปแบบหนึ่งด้วยแล้ว ในประเทศจีนจะมีเขตปกครองตนเองคิดเป็นพื้นที่ประมาณร้อยละ 67 และมีประชากรภายใต้เขตปกครองพิเศษประมาณ 195 ล้านคน ซึ่งถือเป็นจำนวนที่มากพอสมควร

สำหรับเขตการปกครองพิเศษในจีน ซึ่งไม่รวมได้หวั่นที่ถือเป็นรัฐอิสระ จะมีอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจให้คนกลุ่มน้อยปกครองตนเอง (Autonomy) และ 2) เขตบริหารพิเศษภายใต้กฎหมายพื้นฐาน

ประเภทที่ 1: การกระจายอำนาจให้คนกลุ่มน้อยปกครองตนเอง

เขตปกครองตนเองที่กระจายอยู่ทั่วประเทศจีนมีจำนวน 155 เขต ซินเจียงก็เป็นหนึ่งในนั้น โดยแบ่งเป็น 5 มณฑลใหญ่ เขตปกครองมณฑลที่ 1 คือ *เขตปกครองมองโกเลีย* ก่อตั้งในปีค.ศ.1947 ซึ่งแสดงว่ามีการจัดตั้งเขตปกครองตนเองมาก่อนคอมมิวนิสต์ปฏิวัติสำเร็จในปีค.ศ.1949 เสียอีก ประธานเหมาและคณะปฏิวัติได้ให้อิสระแก่การปกครองตนเองกับชนกลุ่มน้อยอย่างแท้จริงซึ่งแตกต่างจากรัฐบาลของเจียงไคเช็ค เพราะส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการปฏิวัติมาจากการช่วยเหลือของชนกลุ่มน้อย เขตปกครองตนเองมณฑลที่ 2 คือ *เขตปกครองซินเจียงอุยกูร์* อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ

ประเทศ มีคนส่วนใหญ่เป็นคนอูยกอร์ และมีชนฮั่น ซนหุย เป็นชุมชนดั้งเดิม มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ก่อนที่จะเป็นอิสลามในซินเจียงได้นับถือพุทธมาก่อน เขตปกครองตนเองมณฑลที่ 3 คือ เขตปกครองกว่างซีจ้วง ซึ่งอยู่ในมณฑลกว่างซี ทางตอนเหนือของประเทศเวียดนาม เขตปกครองตนเองมณฑลที่ 4 คือ เขตปกครองหนิงเซี่ยหุย หนิงเซี่ย คือ ชนชาติหุย ซึ่งชนชาติหุยก่อนการปฏิวัติมีประชากรอยู่ประมาณ 20 กว่าล้านคน แต่สถิติในปัจจุบันระบุว่า มีประมาณ 12 ล้านคน และคนอูยกอร์มีอยู่ประมาณ 11-12 ล้านคน โดยสรุปแล้วคนมุสลิมในประเทศจีน มีประมาณ 20 ล้านคน และยังมีกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มอื่นที่เป็นมุสลิมอีก เช่น กลุ่มคาซัค เป็นต้น ส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ และเขตปกครองตนเองมณฑลที่ 5 คือ เขตปกครองตนเองทิเบต ทิเบตนับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด และมีภูมิประเทศอยู่ในเขตที่สูงและพื้นที่ยังไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนในซินเจียง ทำให้มีการอพยพเข้าไปน้อย ทั้งนี้เขตปกครองพิเศษนั้นเป็นการปกครองที่อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยที่รัฐธรรมนูญจีนได้รับรองสถานะของเขตปกครองตนเองไว้อย่างชัดเจน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญในเรื่องของการกระจายอำนาจเกือบทุกมิติ

ประเภทที่ 2: เขตบริหารพิเศษภายใต้กฎหมายพื้นฐาน

สำหรับเขตบริหารพิเศษนั้นมี 2 เขต คือ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงและเขตบริหารพิเศษมาเก๊า โดย 2 รูปแบบนี้เป็นการกระจายอำนาจที่สมบูรณ์ที่สุดในฐานะเขตบริหารพิเศษ ซึ่งระบบบริหารพิเศษมีเรื่องยกเว้นเพียง 2 เรื่องที่รัฐบาลกลางต้องดูแล คือ เรื่องการต่างประเทศ และเรื่องความมั่นคง เช่น การทหาร ในขณะที่อำนาจเกี่ยวกับความมั่นคงบางส่วนยังเป็นของเขตบริหารพิเศษ

เราจะเห็นว่า 55 คนเผ่าในจีนนั้น มี 2 กลุ่มใหญ่ๆที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบ คือ ชนกลุ่มน้อยที่มีวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาใกล้เคียงกับคนฮั่น กลุ่มนี้จะรักษาอัตลักษณ์ในเชิงสัญลักษณ์เท่านั้นในการปกครองรูปแบบพิเศษโดยไม่มีปัญหาด้านอื่น การปฏิวัติวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นช่วงหนึ่งในจีน ทำให้เด็กถูก

สอนไม่ให้นับถือศาสนาและไม่ได้เรียนอัลกุรอาน จึงทำให้มุสลิมส่วนหนึ่งมีเพียงบัตรประชาชนที่เขียนคำว่า “หุย” เท่านั้น แต่ในความเป็นจริงก็ไม่ต่างจากคนอื่น ชินเจียงจะพิเศษกว่าเขตอื่นเพราะเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ไกลและเป็นดินแดนที่ข้าราชการที่กระทำผิดมักถูกส่งให้มาประจำที่นี่ นอกจากเขตปกครองที่เราพูดถึงซึ่งเป็นเขตปกครองของชนกลุ่มน้อยแล้ว ยังมีเขตปกครองตนเองระดับจังหวัดหรือระดับแขวงอีกประมาณ 30 กว่าเขตซึ่งกระจายอยู่ตามมณฑลต่างๆ และรวมทั้งในมณฑลที่เป็นเขตปกครองตนเองด้วย เช่น จังหวัดชางจีซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในเขตซินเจียง

จะเห็นว่าเงินให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางชาติพันธุ์โดยให้ชนกลุ่มน้อยสามารถจัดตั้งเขตปกครองตนเองได้ไม่เพียงแต่ในระดับมณฑลเท่านั้น แต่รวมถึงระดับแขวง จังหวัด และอำเภอด้วย ที่เราเห็นได้ชัดเจน คือ ชนชาติไทใหญ่ที่อยู่ในยูนนาน มีแขวงสิบสองปันนาเป็นเขตปกครองตนเอง เขตปกครองตนเองในระดับอำเภอ หากมีชนกลุ่มน้อยอยู่ร่วมกัน 2 กลุ่มในเขตเดียวกันจะมีการจัดตั้งเขตปกครองร่วม เช่น เขตปกครองตนเองเผ่าหยีและเผ่าหุยที่อยู่ในมณฑลเดียวกัน เป็นต้น

การปกครองตนเองของจีนที่ใช้กุศโลบายการกระจายอำนาจ ทำให้คนกลุ่มน้อยมีความรู้สึกภูมิใจในอัตลักษณ์ของตัวเอง และสามารถรักษาอัตลักษณ์ของพวกเขาได้ โดยมีการระบุไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญของจีนว่า ชนกลุ่มน้อยในเขตปกครองตนเองสามารถใช้ภาษาของกลุ่มตนเป็นภาษาราชการได้มากกว่าหนึ่งหรือสองภาษา แล้วแต่ว่าในชุมชนนั้นจะมีชนกลุ่มน้อยอาศัยร่วมกันกี่กลุ่ม และกฎหมายของจีนยังสามารถให้ออกกฎเกณฑ์มารองรับตามรัฐธรรมนูญได้ เช่น การเขียนป้ายต่าง ๆ จะใช้ภาษาจีนอย่างเดียวไม่ได้ถือว่าผิดกฎหมาย หากพิจารณาในกฎหมายหลายข้อของจีน จะพบว่ามีการกระจายอำนาจเชิงอัตลักษณ์สูงมาก คนกลุ่มน้อยถือว่ามีเกียรติและศักดิ์ศรี สามารถใช้วัฒนธรรม ภาษา ศาสนาของตัวเองได้ แต่ใน

การกระจายอำนาจด้านอื่น ๆ เช่น การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาตินั้น รัฐยังคงรวมศูนย์อำนาจอยู่

ก่อนอื่นต้องยอมรับว่ารัฐธรรมนูญจีนเขียนเรื่องการกระจายอำนาจไว้ดีมาก การกระจายอำนาจมีความสมบูรณ์เช่นเดียวกับฮ่องกงและมาเก๊า การปกครองที่มีชนกลุ่มน้อยสองกลุ่มอยู่ร่วมกันจะมีการแบ่งสัดส่วนการให้อำนาจปกครองตนเอง เช่น ให้อำนาจราชการจังหวัดเป็นคนกลุ่มหนึ่งที่เป็นส่วนใหญ่ และให้รองผู้ว่าฯเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีจำนวนน้อยลงมา

บทบาทของหน่วยงานของรัฐบาลกลางในซินเจียงจะอยู่ที่เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ประจำมณฑลต่างๆคอยดูแลแทนรัฐบาลกลาง รัฐธรรมนูญเปิดช่องโดยให้อำนาจกับสภาประชาชน ซึ่งอำนาจที่อยู่ในสภานี้ คือ พรรคคอมมิวนิสต์ และเลขาธิการประจำเมืองจะมีอำนาจในการคุมทหาร ตำรวจ และเรื่องสำคัญๆ รวมถึงเรื่องภาษี ทำให้การจัดการระบบภาษีเป็นเรื่องหนึ่งที่มีปัญหา คือ เคยมีเหตุการณ์ติดกับชายแดนรัสเซียที่เกิดการจราจลเรียกร้องให้ชนกลุ่มน้อยที่มีอำนาจปกครองตนเองในจีนสามารถใช้และบริหารภาษีได้ด้วยตนเองทั้งหมด แต่รัฐไม่ยอมโดยให้เลขาธิการพรรคประจำเมืองหรือมณฑลยังเป็นผู้ควบคุมอยู่ในแง่สังคมเมือง แม้ว่ารัฐจะควบคุมสิ่งต่างๆ เช่น ห้ามเรื่องการมีลูกหลายคน ห้ามไม่ให้เด็กอายุต่ำกว่า 16 ปีเรียนศาสนา เป็นต้น แต่รัฐไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมดอย่างเช่นการใช้ภาษาในพื้นที่ที่ห่างไกลภาษาจีนไม่ได้ถูกใช้ เพราะอุยกูร์ก็จะใช้ภาษามลายูซึ่งเป็นภาษาถิ่นของเขา

สำหรับกรณีของจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น อาจจะมีข้อกังวลของคนกลุ่มน้อยในชนกลุ่มน้อยที่อาจจะทำให้ไม่เห็นด้วยกับการมีเขตปกครองตนเองในพื้นที่ เช่น กรณีเทศบาลเบตงที่มีคนจีนเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่อาจจะรู้สึกว่หากมีเขตปกครองตนเองขึ้นมาแล้วตนจะอยู่อย่างไร ซึ่งในความเป็นจริงนั้นคนจีนในเบตงอาจได้รับประโยชน์จากรูปแบบการปกครองที่เกิดขึ้นด้วย อาจจะดีกว่าการปกครองในปัจจุบันที่รวมศูนย์มาก

เกินไปและก่อให้เกิดปัญหามากมาย การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่มีพลวัต กฎระเบียบต่างๆสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมในพื้นที่ หากทุกอย่างรวมศูนย์อยู่ที่กรุงเทพฯในพื้นที่อื่นก็อาจมีปัญหาได้เช่นกันซึ่งไม่เฉพาะแต่คนปัตตานีมีหลายเท่านั้น คนเชียงใหม่ หรือคนเชื้อสายเขมรก็เช่นเดียวกัน

เราต้องเรียกร้องและพูดในส่วนที่ควรจะเป็น ไม่เช่นนั้น 3 จังหวัดอาจจะกลายเป็นอีกประเทศหนึ่งไป วันก่อนเครือข่าย 23 องค์กรเดินทางไปจัดเวทีที่อำเภอจะนะ มีท่านหนึ่งถามว่าหากเรามีเขตปกครองตนเองแล้วจะมีเงินมาจ่ายเงินเดือนให้ครูหรือไม่ ผมคิดว่า 3 จังหวัดเป็นดินแดนที่สมบูรณ์ด้วยน้ำมัน แร่ธาตุ และทรัพยากรเกษตร ซึ่งปัจจุบันไม่มีใครกล้าเก็บเกี่ยวเพราะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากนโยบายความมั่นคงที่ผิดพลาดของรัฐ ส่งผลให้ประชาชนกลายเป็นเหยื่อของความรุนแรง เราจะทำให้ความรุนแรงลดลงด้วยสันติวิธี เช่น การพูดคุยเจรจา เราต้องพูดคุยถึงรากเหง้าของปัญหาคือเรื่องประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม การปกครองตนเองอาจจะไม่ใช่คำตอบของเราก็ได้ เพราะในเขตปกครองตนเองของซินเจียงก็ยังไม่สงบเช่นกัน

เขตปกครองพิเศษมินดาเนา:หนทางอีกยาวไกล

โดย ดร.สุริยะ สะหิวา - คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ผมจะพูดนี้ได้มาจากประสบการณ์ที่ไปสังเกตการณ์การเลือกตั้งในมินดาเนาเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2007 โจทย์สำคัญที่ผมอยากจะทราบคือเพราะเหตุใดชนกลุ่มน้อยในประเทศที่มีระบบการเลือกตั้งแบบเสรีนิยม จึงยังมียุทธศาสตร์ทางการเมืองที่เลือกใช้ความรุนแรงอยู่ ทั้งที่เรารู้อยู่แล้วว่ามินดาเนาเป็นเขตปกครองตนเอง

มีเอกสารอยู่ชิ้นหนึ่ง ซึ่งเป็นงานเขียนของปีเตอร์ โครริคเมื่อ 35 ปีมาแล้ว พูดไว้น่าสนใจมาก คือได้เตือนทุกรัฐบาลในโลกนี้ที่ปกครองชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิมว่า ต้องเคารพดินแดน ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มต่างๆ สร้างความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ แยกศาลพิจารณาคดีตามกฎหมายอิสลาม สร้างเขตปกครองพิเศษเป็นการเฉพาะ พิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม ต้องมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ต้องเลือกผู้นำมุสลิมทุกประเภทเข้ากระบวนกรแผนพัฒนา และเปิดช่องทางการสื่อสารให้เกิดขึ้นระหว่างชาวมุสลิมกับรัฐบาลในระดับสูง ผมก็เลยเอามาทำเป็น Framework ในบทความอันนี้ ซึ่งก่อนที่จะเข้าไปในเชิงลึก มีจุดที่น่าสนใจอยู่อย่างหนึ่ง คือรัฐบาลมุสลิมจะพูดอยู่เสมอว่าเขาปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่มีประเทศมุสลิมใดที่บอกว่าไม่เป็นประชาธิปไตย ปัญหาอยู่ที่ว่า อะไรคือประชาธิปไตย ผมก็ไปดูว่ามีทฤษฎีกล่าวไว้ว่าอย่างไร

มองเตสกิเออร์ กล่าวไว้ว่า ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ รัฐบาลเป็นเพียงผู้รับใช้ นี่คือความหมายของประชาธิปไตย ตามหลักของมองเตสกิเออร์ ฉะนั้นหันกลับมาดูเมืองไทย รัฐธรรมนูญปีพ.ศ. 2540 และ 2550 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น มาตรา 281 ที่ระบุไว้ชัดเจนว่า ภายใต้ข้อบังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทีนี้เมื่อมองลึกลงไปอีก ผู้ที่น่าสนใจคือการ์เดนบอง กล่าวไว้ว่า นโยบายที่สมเหตุสมผลซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า Rational ที่ผ่านการปรับตัวอย่างที่มีการปฏิบัติกันในประเทศตะวันตกนั้น เป็นระบบที่จะเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ของชนกลุ่มน้อยให้เดินสายกลาง กล่าวคือ รัฐบาลจะเป็นผู้ช่วยลดปัญหาความเคลื่อนไหวรุนแรงของชนกลุ่มน้อยได้โดยการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในรัฐ ในขณะที่ระบอบการเมืองแบบเผด็จการจะก่อให้เกิดลัทธิความรุนแรง

ที่นี้เรามาดูมินดาเนา มินดาเนาจะประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนบน ส่วนกลาง ส่วนใต้ ชื่อมินดาเนานั้นเพี้ยนมาจากมากินดาเนา ซึ่งเป็นชื่อของสุลต่านชาวซูลู สมัยศตวรรษที่ 13 ซึ่งตอนนั้น สุลต่านมากินดาเนาเป็นมุสลิม และครอบครองพื้นที่ทั้งหมด มากินดาเนาจึงเป็นชื่อที่ให้เกียรติกับสุลต่านจากซูลู เมื่อ 2 เดือนที่แล้ว ผมได้ไปดูแผนที่ประวัติศาสตร์ที่พิพิธภัณฑ์ของมหาวิทยาลัยชิคาโก พบว่าไม่มีประวัติศาสตร์มินดาเนา มีแต่ประวัติศาสตร์มากินดาเนา ฉะนั้นผมกำลังจะบอกว่าโมโรมีประวัติสำคัญมากในประเทศฟิลิปปินส์ เรามาดูความเป็นมาของคำว่าโมโรว่ามีที่มาอย่างไร ชื่อโมโรนั้นที่จริงสเปนเป็นผู้ตั้งให้ เพราะสเปนนั้นเคยทำสงครามกับโมริออคโคมาแล้ว สมัยนั้นสเปนเรียกพวกมุสลิมว่าโมโร ซึ่งเป็นพวกมัวร์ในสมัยนั้น ที่นี้พอเข้ามาในฟิลิปปินส์ ก็เห็นมุสลิมมินดาเนาที่ฟิลิปปินส์เหมือนกับพวกมัวร์ ก็เลยเรียกมัวร์จนกระทั่งกลายเป็นโมโรในปัจจุบัน

ในมินดาเนาจะมีการปกครองอยู่ 2 ส่วน ส่วนที่เป็นของรัฐบาลฟิลิปปินส์ อีกส่วนหนึ่งเป็นเขต Autonomous Region in Muslim Mindanao (ARMM) เขตนี้เป็นเขตที่น่าสงสารมาก เป็นเขตปกครองตนเอง น่าสงสารอย่างไรนั้นผมจะเล่าทีหลัง ในช่วงแรก เขตนี้ประกอบด้วย 5 จังหวัด มีบาซิลัน (Basilan), ตาวี-ตาวี (Tawi-Tawi), มากินดาเนา (Maguindanao), ลานา เดล ซูร์ (Lanao del Sur), ซูลู (Sulu) และชาร์ฟ คาบุนซวน (Shariff Kabunsuan) โดยสถานการณ์ปัจจุบันมี 6 จังหวัด ในเขตปกครองตนเองนี้ จะมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดต่อมละ 3 ปี อยู่ในตำแหน่งไม่เกิน 2 เทอม

ที่นี้เรามาดูปัญหาบ้าง มินดาเนามีผลผลิตทางการประมง ทรัพยากร และแร่ต่างๆ รวมทั้งทองแดง ทองคำอย่างมหาศาล แต่ประชากรในเขตปกครองตนเอง กลับมี GDP เพียง 3,433 เปโซ เงินเปโซนี้ค่าจะน้อยกว่าเงินไทยประมาณ 1.5 ในขณะที่ GDP ของประเทศอยู่ที่ 14,186 เปโซ ต่ำกว่าร้อยละ 75.8 อันนี้อันตรายมาก สถานภาพด้านเศรษฐกิจของมินดาเนาถูก

ครอบงำโดยชนกลุ่มใหญ่ซึ่งไม่ใช่มุสลิม ซึ่งคำว่าชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยนี้ สำหรับบางท่านชนกลุ่มใหญ่หมายถึงคนที่มีจำนวนมาก ส่วนชนกลุ่มน้อยคือคนที่มีจำนวนน้อย แต่ชนกลุ่มน้อยในที่นี้ของผม หมายถึงกลุ่มชนที่ด้อยอำนาจในทางการเมือง ตัวอย่างเช่นกรณีนโยบายแบ่งแยกสีผิวของประเทศแอฟริกาสมัยก่อน มีคนผิวดำอยู่กว่าร้อยละ 90 แต่เขาเรียกเป็นชนกลุ่มน้อย ในขณะที่คนผิวขาวมีแค่ร้อยละ 10 แต่กลับเป็นชนกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้เพราะอำนาจทางการเมืองที่ต่างกัน

การพัฒนาด้านการส่งออกก็ไม่ได้มาจากพวกโมโร แต่มาจากพวกแอนโตรนิก มาจากพวกพ่อค้าคนกลาง มาจากชาวอเมริกันที่ไปลงทุนมหาศาลอยู่ในมินดาเนา ในขณะที่คนมุสลิมกลับถูกริบที่ดิน แปลกไหมครับ ที่นิวซีแลนด์ซึ่งอ.วรวิทย์เสนอเมื่อสักครู่นี้พยายามจะให้ที่ดินคืน แต่ที่นี้กลับถูกริบที่ดิน รัฐบาลจัดสรรที่ดินให้กับชาวคริสต์คาทอลิก 24 เอเคอร์ต่อหนึ่งครอบครัว นายทุนต่างชาติให้ 14 เอเคอร์ แต่พอเป็นคนมุสลิมให้ 10 เอเคอร์ นี่คือปัญหาที่เกิดขึ้น

ที่มินดาเนา ส่วนกลางมีอำนาจในการเบิกจ่ายงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่นจึงต้องได้รับการเห็นชอบจากส่วนกลาง นี่คือนี่ที่เกิดขึ้นในเขต ARMM ภาษีนานน้ำเป็นของรัฐบาลกลาง ฎีปุ่ขนาดกปลาในเขตหน้าหน้าของ ARMM แต่กลับจ่ายภาษีให้รัฐบาลกลาง แล้วจะเป็นเขตปกครองตนเองได้อย่างไร

ในส่วนของปัญหาทางด้านการเมืองและวัฒนธรรมนั้น มินดาเนาไม่เหมือนกับปัตตานี ปัตตานียังแก้ปัญหาได้ง่ายกว่าเพราะว่ามีเชื้อสายเดียวคือมลายู แต่มินดาเนาไม่ใช่ มีหลายเชื้อสาย พูดภาษาต่างๆมากมาย แต่ที่เขา รวมตัวกันได้เพราะเป็นอิสลามเท่านั้นเอง

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ตอนที่ก่อตั้งเขตปกครองตนเอง ARMM ขึ้นมานั้น ปรากฏว่าไปบิดพลิ้วจากข้อตกลงที่ตกลงกันไว้ว่าให้มินดาเนาทั้งหมดเป็นเขตปกครองตนเอง แต่เอาจริงกลับให้แค่ 5 จังหวัด มีแต่กลุ่ม

ขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (MNLF) ยอมเซ็นสัญญาในสมัยรามอส แต่ขบวนการปลดปล่อยอิสลามโมโร (MILF) ไม่ยอมเซ็นสัญญา เพราะว่ามันโกหก ทำให้ประสบผลสำเร็จเพียงครั้งหนึ่ง ช่วงนั้นมีชัวีร์เป็นผู้ว่าการคนแรกของ ARMM แต่ตอนหลัง MILF มาเซ็นสัญญาในสมัยของเอสตราดา ซึ่งอาบู ซายาฟไม่เห็นด้วย ความเห็นของอาบู ซายาฟ คือ トラบไตที่เป็นสัญญาฉันไม่เซ็นสัญญา ฉันจะตัดหัวคนต่างชาติต่อไป นี่คือนี่ที่เกิดขึ้นในมินดาเนา

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนและน่าภูมิใจในวัฒนธรรมสังคมมุสลิมของมินดาเนา คือโครงสร้างทางการเมืองและสังคมจะก่อตั้งขึ้นบนหลักของศาสนาอิสลาม ดำเนินการตามวัฒนธรรมและประเพณีมลายูอิสลามดั้งเดิม ที่ที่ผมไปละหมาดนั้นมีหลายเผ่าพันธุ์แต่ก็ละหมาดในมัซยิดเดียวกัน ที่มินดาเนายังคงรักษาสถาบันการเมืองผู้นำแบบดาโต๊ะของโมโรไว้ได้อย่างเข้มแข็งท่ามกลางสังคมฟิลิปปินส์สมัยใหม่ สมัยที่สเปนเข้าไปในมินดาเนา สิ่งที่สเปนกลัวมากที่สุดคือศาสนาอิสลาม จึงมุ่งทำลายศาสนาอิสลาม แต่ไม่ได้ทำลายระบบการเมือง อันนี้จะตรงกันข้ามกับบ้านเรา บ้านเราไม่ได้ทำลายศาสนาอิสลาม แต่ไปทำลายระบบการเมือง

ผมได้ไปถามทหาร ตำรวจ ผู้นำศาสนา นักศึกษา และประชาชนทั่วไปประมาณ 90 คน ผมตั้งสมมติฐานไว้ว่าสาเหตุที่เกิดความรุนแรงนั้นมาจากไหน มาจากนโยบายเลือกปฏิบัติ การใช้กำลังทหารปราบปรามอย่างรุนแรง ความเป็นชาตินิยมที่รุนแรงของกลุ่มชาติพันธุ์ การสนับสนุนจากต่างประเทศ ความเคร่งครัดทางด้านศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ หรือเพราะยุทธศาสตร์ทางการเมืองชนิดหนึ่งในยุคโลกาภิวัตน์ ปรากฏว่าผู้ตอบคำถามตอบว่า ตัวแปรสำคัญที่ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่รุนแรงนั้นเกี่ยวข้องกับ 5 ปัจจัย คือ 1) นโยบายเลือกปฏิบัติจากรัฐบาล 2) การใช้กำลังทหารปราบปราม 3) ความเป็นชาตินิยมสูง 4) ทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไป และ 5) ความเป็นโลกาภิวัตน์

ผมไม่ค่อยเชื่อเท่าไรจากที่ชาวบ้านตอบ ผมจึงไปดูเอกสารว่ามันมี เบื้องลึกยิ่งกว่านั้นหรือเปล่า ปรากฏว่ามีรายงานของสตีเวน รุฟซึ่งเป็น CIA ทำงานอยู่ที่เมืองดาร์บองกา ผมเคยพบสมัยที่ไปมินดาเนา ท่านลองดูสิครับ ตามรายงานนี้ นี่คือการฆ่าหมู่ชาวมุสลิมจากน้ำมือของรัฐบาลสมัยมาร์กอส ตัวอย่างหนึ่งในหลายๆกรณี คือมีการระดมวัยรุ่นจากซูลูมาฝึกเป็นกองทัพอพิเศษ จุดประสงค์เพื่อโจมตีรัฐซบารห์ของมาเลเซีย พอฝึกแล้ว มียุทธศาสตร์ที่เชี่ยวชาญแล้ว ถึงเวลาก็ออกคำสั่งให้โจมตีรัฐซบารห์ โดยหารู้ไม่ว่าชาวมุสลิมกับรัฐซบารห์ใช้ภาษาเดียวกัน นั่นคือภาษาเกาซุซึ่งเป็นภาษามลายู ทางหน่วยรบพิเศษวัยรุ่นชาวมุสลิมไม่ยอมโจมตี เมื่อรัฐกลัวความลับจะแตกก็เลยฆ่าหมู่ ประมาณ 28-64 คน นี่คือน้ำมือจากฝ่ายรัฐต่อประชาชน กลัวว่าความลับจะรั่วไหล นี่คือเหตุผลที่ต้องฆ่า นี่คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในมินดาเนา

ปัจจุบันนี้ผมก็ไม่แน่ใจว่ายังเป็นเช่นนี้อยู่หรือไม่ ได้ทราบมาว่าช่วง การเลือกตั้งเมื่อเดือนพฤษภาคม มีอยู่ท่านหนึ่งชื่อฮับโคโคบัน เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดมา 2 สมัย แล้วก็ไปอีกไม่ได้ ตอนนั้นจึงกำลังหาเสียงเป็นส.ส. แทน ท่านมีภรรยา 4 คน ภรรยาคนที่หนึ่งลงเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดของ จังหวัดบาซัน ภรรยาคนที่สองลงเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองลาลิกาน ภรรยาคนที่สามลงนายกเทศมนตรีเมืองอีซาเบลา ผมก็ไม่ทราบว่าจะผลเป็นอย่างไร เพิ่งทราบเมื่อประมาณ 2 เดือนที่ผ่านมาจากเพื่อนที่อยู่ฟิลิปปินส์ เขาบอกว่าได้หมดเลยครับ กฎหมายที่ฟิลิปปินส์ไม่ห้ามระบบเครือญาติที่เรียกว่า Clan Politics หรือการเมืองครอบครัว สิ่งที่ผมไม่สบายใจก็คือ ที่ฟิลิปปินส์ หลังจากการเลือกตั้งแล้ว ถ้าเป็นบ้านเรา วันนี้หรือพรุ่งนี้ก็ทราบแล้ว แต่ของเขา 8 เดือนอย่างน้อยๆ ฮับบาห์ที่ผมเคยสัมภาษณ์เขา เป็นขบวนการโมโร ได้ เป็นอยู่ไม่กี่เดือน ปรากฏว่าถูกลอบสังหารที่หน้ารัฐสภาหลังการประชุมสภาแห่งชาติเมื่อปีที่แล้วนี้เอง โดยทางรัฐไม่สามารถจับคนร้ายได้เลย อย่างนี้หรือที่ เรียกว่าเขตปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้นผมยังยึดตามที่ ปีเตอร์เขียนไว้ว่าสิ่งที่ทุกรัฐบาลในโลกนี้ที่ปกครองชนกลุ่มน้อยชาวมุสลิม

จะต้องคำนึงคือ เคารพดินแดน เคารพศาสนาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ พัฒนาให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มชนต่างๆ สร้างความเท่าเทียมทางสังคม มีศาลพิจารณาคดีกฎหมายอิสลาม สร้างเขตปกครองพิเศษเป็นการเฉพาะ พิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เลือกผู้นำมุสลิมทุกประเภทเข้ากระบวนการพัฒนา และเปิดช่องทางการสื่อสารให้เกิดขึ้นระหว่างชาวมุสลิมกับรัฐบาลในระดับสูง ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้ จะเป็นปกครองตนเองหรือปกครองโดยใครก็ได้ทั้งสิ้น เพราะภาครัฐขาดความบริสุทธิ์ใจ ถ้าไม่มีความจริงใจ ก็ไม่มี ความเสมอภาค

เขตปกครองพิเศษอาเจ๊ะห์: ความสำเร็จที่ยังต้องรอคอย

โดย อ.อรอนงค์ ทิพย์พิมล – คณะศิลปศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์¹

บางคนบอกว่าพอเห็นหัวข้อของดิฉันในวันนี้แล้วหมดหวัง แต่อย่างไรก็คิดว่าเป็นชื่อเรื่องที่เหมาะสมเพราะตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอาเจ๊ะห์ตอนนี้ การพูดครั้งนี้ไม่รู้ว่าจะเป็นการดับฝันหรือไม่ เพราะรูปแบบการปกครองพิเศษที่อาเจ๊ะห์มันอาจจะใช้ไม่ได้กับบ้านเรา แต่ไม่ได้หมายความว่าใช้ไม่ได้ทั้งหมด ทั้งนี้ เราสามารถศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นกับอาเจ๊ะห์มาเป็นบทเรียนให้กับเราได้

ก่อนอื่นขอให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเจ๊ะห์ว่าขบวนการก็ไม่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างที่ทุกคนเข้าใจ เพราะในพื้นที่อาเจ๊ะห์นั้นมีความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์และภาษามาก แม้ในวินนี้อาเจ๊ะห์จะ ได้ปกครองในรูปแบบพิเศษแล้ว แต่ก็ยังมีบางพื้นที่ในอาเจ๊ะห์ที่ยังต้องการแยกตัวออกเป็นจังหวัดอีก ในอาเจ๊ะห์เป็นพื้นที่ที่ศาสนาอิสลามได้

¹ เนื้อหาในการนำเสนอครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การเจรจาและการรักษาสันติภาพในอาเจ๊ะห์: บทเรียนสำหรับกรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย” ร่วมกับดร.ชรินทร์ทิรา ณ ถลาง โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ความเห็นในรายงานวิจัยเป็นของผู้วิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

ดำรงอยู่ตั้งมั่นมากที่สุดแห่งหนึ่งในอินโดนีเซีย โดยศาสนาอิสลามได้เผยแพร่เข้ามาสู่อินโดนีเซียทางอาเจะห์เป็นที่แรก อีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องพูดถึง คือ เศรษฐกิจ อาเจะห์เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ น้ำมัน และแร่ธาตุ นอกจากนี้ คนอาเจะห์ยังมีสำนึกทางประวัติศาสตร์ที่ผูกพันกับรัฐบาล คนอาเจะห์หวังว่ารัฐบาลอินโดนีเซียเป็นผู้ทรยศ และสัญญาในปีค.ศ. 2005 ที่ตกลงกันได้และกำลังรอคอยว่าจะไปได้หรือไม่นี้ไม่ใช่สัญญาฉบับแรก เพราะฉะนั้นคนอาเจะห์หวังว่ารัฐบาลอาจจะฉีกสัญญาทิ้งอีก และสุดท้ายก็ทำไม่สำเร็จ เท่าที่ผ่านมาสัญญาฉบับล่าสุดถือว่าเป็นสัญญาที่ก้าวหน้ามากที่สุด โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในอาเจะห์

ก่อนหน้าที่จะเกิดขบวนการกัม ความขัดแย้งในอาเจะห์เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยที่อินโดนีเซียได้รับเอกราชใหม่ๆ ไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นในปีค.ศ. 1976 ในช่วงที่อินโดนีเซียได้เอกราชก็มีการถกเถียงกันมากกว่าจะใช้รูปแบบการปกครองใดดีสำหรับพื้นที่ที่เกิดใหม่ ในอาเจะห์มีความต้องการใช้รูปแบบการปกครองแบบรัฐอิสลามแต่ไม่สำเร็จ คนอาเจะห์เชื่อว่าถูกรัฐบาลของซูการ์โนหักหลังจากที่เคยสัญญาว่าจะให้อาเจะห์ปกครองตนเองโดยที่อาเจะห์ยังคงอยู่ในอินโดนีเซีย แต่เมื่ออินโดนีเซียได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ กลับไม่ได้ทำตามที่เคยสัญญาไว้ จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลหักหลังอาเจะห์เป็นครั้งแรก หลังจากนั้นก็เกิดขบวนการกัมขึ้น ซึ่งตอนนี้ได้สลายตัวกลายเป็นพรรคอาเจะห์ซึ่งเป็นพรรคการเมืองท้องถิ่นแห่งแรกในประเทศอินโดนีเซีย ดิจันพยายามแสดงให้เห็นว่าเส้นทางการเจรจาสันติภาพไม่ได้มาง่ายเพียงข้ามคืน

สิ่งที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดการปกครองรูปแบบพิเศษได้ คือ การปฏิรูปทางการเมือง กล่าวคือการกระจายอำนาจจะเกิดขึ้นไม่ได้หากประเทศยังไม่เป็นประชาธิปไตย ถ้าเราต้องการนำบทเรียนจากอาเจะห์มาใช้จะต้องถามก่อนว่าประเทศเราเป็นประชาธิปไตยพอแล้วหรือยัง จากเส้นทางการเจรจาสันติภาพ เราจะเห็นว่าในยุคระเบียบใหม่หรือ

จะพูดได้ว่าในยุคของชูฮาร์โตนั้นไม่มีความพยายามที่จะเจรจา แต่กลับใช้การปราบปรามทางทหารมาโดยตลอด เมื่อสิ้นสุดยุคระเบียบใหม่จึงเป็นเหมือนความหวังของคนอาเจ๊ะห์ คนติมอร์ตะวันออก หรือแม้แต่คนที่ปาปัว เกิดการปฏิรูปอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปองค์กรทหาร ซึ่งในขณะที่ยุคชูฮาร์โตเป็นยุคที่ใช้กองทัพหรือทหารเป็นเครื่องค้ำจุนอำนาจ และทหารเข้าไปมีบทบาทมากทางด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ หลังจากยุคนี้หมดลงประชาชนได้ออกมาเรียกร้องให้มีการปฏิรูปที่จะทำให้ทหารเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองน้อยที่สุด และนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองของอินโดนีเซียอย่างมาก

จริง ๆ แล้วก่อนการเกิดเขตปกครองพิเศษในอาเจ๊ะห์ ได้มีการกระจายอำนาจไปทั่วทั้งประเทศแล้ว ไม่ได้กระจายอำนาจให้อาเจ๊ะห์เพียงที่เดียว โดยเกิดจากกฎหมาย 2 ฉบับในปีค.ศ.1999 ที่ให้สิทธิการดูแลและจัดการทรัพยากรในแต่ละพื้นที่เอง ต่างจากอดีตที่ทุกอย่างต้องรวมศูนย์อยู่ที่จकार์ดำเพียงที่เดียว เนื่องจากการปฏิรูปทางการเมืองข้างต้น ทำให้เกิดสนธิสัญญานับล่าสุด คือ MOU (Memorandum of Understanding) เฮลซิงกิ ที่เรียกตามสถานที่ที่ได้มีการจดสนธิสัญญาขึ้น โดยมีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้เกิดสนธิสัญญานับนี้ขึ้นในปีค.ศ.2004 การเกิดสึนามิก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลกลางและขบวนการกัมหันมาทบทวนว่าจะใช้ความรุนแรงทางทหารต่อไปอีกหรือไม่ มีความพยายามที่จะนำไปสู่สันติภาพมากมาย ทั้งการมีผู้นำการเมืองที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทของอาห์ดีซารี อดีตประธานาธิบดีฟินแลนด์ซึ่งเป็นผู้ที่ทำให้ข้อตกลงนั้นบรรลุวัตถุประสงค์

สิ่งที่สำคัญมาก คือ ข้อตกลงที่ว่าด้วยการปลดอาวุธ การถอนกองกำลัง และการนำนักรบในป่ากลับเข้าสู่สังคม ซึ่งมีกระบวนการหลายขั้นตอน ตั้งแต่การให้ลงทะเบียน การส่งมอบอาวุธ และการถอนกองกำลัง ทั้งหมดนี้เป็นการทำงานทางกายภาพ แต่สิ่งที่ยากกว่า คือ จะทำอย่างไรที่จะให้ผู้ที่

เคยเป็นศัตรูกันมาสามารถอยู่ร่วมกันได้ ด้านหนึ่งเป็นนักรบขบวนการกัม ส่วนอีกด้านหนึ่งก็เป็นทหารบ้านที่ถูกฝึกฝนและติดอาวุธให้โดยรัฐบาล อินโดนีเซีย และจะอย่างไรให้ผู้ที่เคยจับอาวุธอยู่ในป่าได้มีภาระงาน อาชีพ ซึ่ง 4 ปีที่ผ่านมาพบว่ากระบวนการนี้ยังไม่บรรลุผลสำเร็จ

หลังจากที่มีเขตปกครองพิเศษแล้ว แม้ด้านหนึ่งจะถือเป็น พัฒนาการแต่ในอีกด้านหนึ่งก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำลายกระบวนการ สันติภาพในตัวเองด้วย สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ จะต้องมีการกฎหมายสำหรับ รัฐบาลที่อาเจ๊ะห์ อันเป็นเหตุให้เกิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการยครั้งแรกในปี.ศ. 2006 ในปีนี้อาเจ๊ะห์มีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นแห่งแรกในอินโดนีเซีย และมีพรรค การเมืองท้องถิ่นที่มาจากการแปรสภาพของขบวนการกัม รวมถึงมีการออก กฎหมายท้องถิ่นขึ้นใช้เอง อย่างไรก็ตาม ยิ่งคนที่อาเจ๊ะห์หรือกลุ่ม ขบวนการกัมประสบความสำเร็จด้านการเมืองมากเท่าไร ยิ่งก่อให้เกิด ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคงกับรัฐบาลกลางมากขึ้นเท่านั้น ทุก วันนี้มีบางกลุ่มของรัฐบาลกลางที่ไม่เชื่อใจกลุ่มขบวนการกัมที่ยังไม่ละทิ้ง อุดมการณ์เดิม ทำให้เกิดสายลับขึ้นจำนวนมาก ซึ่งหากเป็นไปตามสนธิสัญญา นั้นจะต้องไม่มีสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น

ในด้านสังคม กระบวนการกลับคืนสู่สังคมของกลุ่มกัมหรือทหาร บ้านยังคงมีปัญหา ในสนธิสัญญา MOU ระบุว่าขบวนการกัมมีสมาชิก 3,000 คน ขณะที่ความจริงมีประมาณ 10,000 คน ฉะนั้นเงินที่จะช่วยเหลือผู้ที่ บ้านเรือนถูกทำลายจึงไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาภายในขบวนการกัมเอง เช่น ทำให้ผู้นำบางคนจึงได้บ้านหลังใหญ่ ในขณะที่ผู้ร่วมขบวนการคนอื่นกลับ ได้บ้านหลังเล็กกว่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาการใช้กฎหมายซารีอะห์ด้วย เราซึ่งเป็นผู้อยู่วงนอกอาจมองว่าการใช้กฎหมายนี้เป็นสิ่งที่คนอาเจ๊ะห์ เรียกร้อง แต่ในความจริงนั้น คนในพื้นที่เชื่อว่าเขายึดหลักศาสนาเป็นแนวทาง ดำเนินชีวิตอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีการออกกฎหมายพิเศษขึ้นมาบังคับใช้ใน

สังคมของเขา นอกจากนั้นการที่คิดว่าอาเจ๊ะห์มีความสงบแล้วในตอนนั้น ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนที่เคยให้ความช่วยเหลือได้ถอนตัวออกไป และเริ่มเข้ามาที่ปัตตานีมากขึ้น สิ่งที่เป็นปัญหาตามมา คือ ผู้ที่เคยได้รับความช่วยเหลือจะอย่างไรต่อไป

ด้านเศรษฐกิจ ในขณะนี้ธุรกิจที่เคยเป็นของกลุ่มทหารเก่าถูกแทนที่ด้วยกลุ่มขบวนการกัมเก่า ซึ่งตอนนี้อาจยังไม่เห็นว่าจะมีการปะทะกันได้อย่างไร แต่ในอนาคตอาจมีปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้นได้ นอกจากนั้นยังมีปัญหาธุรกิจเถื่อน และเรื่องการเก็บภาษีอาเจ๊ะห์หนึ่งโกรมซึ่งเป็นภาษีที่ขบวนการกัมเคยเก็บจากชาวบ้านในช่วงต่อสู้กับรัฐบาลกลาง ในขณะนี้การต่อสู้ได้จบแล้ว ฉะนั้นก็ไม่ควรมีการเก็บภาษีนี้อีก แต่ก็มีผู้ร้องเรียนว่ายังมีการเก็บภาษีเหล่านี้อยู่ ซึ่งกลุ่มกัมได้ให้การปฏิเสธว่าไม่ใช่การกระทำของตน ซึ่งในระยะข้างหน้าอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ อีกทั้งปัญหาการว่างงานก็ยังเป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลท้องถิ่นต้องจัดการอย่างเร่งด่วน เนื่องจากยังไม่สามารถหางานที่เพียงพอให้กับผู้ที่ออกมาจากป่าได้

ดิฉันอยากจะสรุปว่าสนธิสัญญา MOU ฉบับนี้อาจอยู่ได้นานกว่าฉบับอื่น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่าใครจะมาเป็นรัฐบาลกลางด้วย สำหรับอีก 5 ปีข้างหน้า อาเจ๊ะห์อาจจะไม่เกิดความขัดแย้งเหมือนที่ผ่านมาในอดีต แต่จะกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างคนอาเจ๊ะห์ด้วยกันเอง เป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นกับคนอาเจ๊ะห์ หรือระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นกับคนชาติที่ได้อพยพเข้ามาในยุคระเบียบใหม่

สรุปการนำเสนอ “รูปแบบการกระจายอำนาจแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้”

รูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย รศ.ดร.โคทม อาริยา – ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี ม.มหิดล

สิ่งที่ผมจะพูดนั้นบางส่วนอาจจะเห็นด้วย และบางส่วนอาจจะไม่เห็นด้วย เมื่อวานนี้นายเกษมาเลเชีย นาจิบ ราซัค กล่าวไว้ชัดเจนว่ามาเลเซียไม่สนับสนุนเอกราชปัตตานี และไม่สนับสนุนความรุนแรง กรอบที่ผมต้องการจะนำเสนอคือกระบวนการกระจายอำนาจสู่ปัตตานี คำว่าการปกครองตนเอง หรือ “อัตบัญญัติ” ไม่น่าจะเป็นคำต้องห้าม หากแต่เป็นคำที่เราควรศึกษาทำความเข้าใจ รวมทั้งเรื่องการกระจายอำนาจสู่ปัตตานีด้วย แต่วามันยากนักที่จะพูดถึงประเด็นนี้ ที่เรารู้จักกันคือกระบวนการที่ “หนึ่งรัฐหนึ่งชาติ” แต่ที่เราจะพูดนั้นเป็นอีกกรอบ คือ หนึ่งรัฐหลายชาติพันธุ์ หรือรัฐพหุชาติ ซึ่งชาติแปลว่าคน ต้องยอมรับว่าคนที่เป็นพลเมือง 60 กว่าล้านคนนั้นมีสัญชาติเดียวคือสัญชาติไทย แต่มีหลายเชื้อชาติ หลายภาษา ทั่วประเทศนั้นคือคนซึ่งมีความหลากหลาย แต่ทั่วประเทศคือดินแดนซึ่งจะแบ่งแยกไม่ได้

อยากจะขอยกกรอบของรัฐธรรมนูญซึ่งระบุในมาตรา 1 ว่าประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ แต่มาตรา 281 ซึ่งเป็นมาตราแรกของหมวดที่ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดไว้ว่าภายใต้บังคับของมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ไหนใครบอกว่าการปกครองตนเองเป็นคำต้องห้าม ช้ำยังเขียนต่อไปว่าตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ถ้ามามีองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นใหม่ เป็นอิสระแค่ไหน ตัดสินใจได้แค่

ไหนดี้คือโจทย์ใหญ่ที่เราต้องมาพิจารณาร่วมกันในกรอบของกระบวนการอัตรเบัญญิติ ท่านอ.ชเนศวร์ เจริญเมืองจากม.เชียงใหม่ได้ศึกษาเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ค้นพบว่า มีบางประเทศซึ่งองค์การสหประชาชาติตั้งชื่อว่า LDC ย่อมาจาก Least Developed Countries แปลเป็นไทยก็คือบรรดาประเทศที่ด้อยพัฒนาสุด ๆ แต่อาจารย์บอกว่าไทยเรานั้นเป็น Late Decentralizing Country ซึ่ง late แปลว่าล่าช้า คือประเทศที่ล่าช้ามากในการกระจายอำนาจ

ผมได้อ่านหนังสือเล่มหนึ่ง ขออนุญาตเอามาอ่านให้ท่านฟังสักนิด ข้อความมีอยู่ว่า เราปกครองหัวเมืองลาว (ลาวหมายถึงภาคเหนือและภาคอีสาน สมัยก่อนเรียกลาวหมด) และหัวเมืองมลายูทั้งเจ็ดค่อนข้างจะผิดไปจากสภาพอันแท้จริง อาจจะถูกกล่าวได้ว่าเรานำระบอบการปกครองของต่างประเทศมาใช้แต่ผิดแบบเขาไป เมื่ออังกฤษใช้รูปแบบการปกครองนี้ที่เขาให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ปกครองซึ่งถือเสมือนเป็นเจ้าของหัวเมืองเหล่านั้นในทางตรงกันข้าม เราถือว่าหัวเมืองเหล่านั้นเป็นของเรา ซึ่งมันไม่จริง เพราะคนมลายูและคนลาวเขาจะถือว่าหัวเมืองเหล่านั้นเป็นของพวกเขา เมื่อเราพูดว่าเราไว้วางใจเขา แท้จริงเราก็ไม่ได้เป็นอย่างนั้น แต่เรากลับส่งข้าหลวงและผู้ช่วยไปให้คำปรึกษาแก่พวกเขา แล้วข้าหลวงกับผู้ช่วยที่ได้รับมอบอำนาจก็ไปเชิดพวกนี้เหมือนหุ่น หรือไม่ถ้าทำไม่ได้ก็จะคอยสอดส่องพวกเขาและรายงานความลับของเขาเข้ามา อย่างไรก็ตาม เราแก้ตัวไม่ได้ในเรื่องนี้ **ฉันคิดว่า การปกครองที่ไม่ได้ตรงไปตรงมา นี้ จะไม่ก่อให้เกิดผลในการเชื่อมกันและกัน และยังไม่ให้ความสงบทางจิตใจอีกด้วย คนเขียนไม่ใช่ผมแต่เป็นบทความของรัชกาลที่ 5 เมื่อประมาณร้อยกว่าปีมาแล้ว**

ผมอ่านแล้วรู้สึกเป็นปัจจุบันมากเลย เราส่งข้าหลวงไปก็ไปเชิดคนในพื้นที่ เชิดไม่ได้ก็สอดส่องดูเขา เรามองว่าเราต้องไว้วางใจเขา แต่แท้ที่จริงไม่ได้เป็นอย่างนั้น ท่านได้เขียนเอาไว้และท่านก็พยายามแก้ไขปรับปรุง แต่ว่าเราก็กังแกไม่สำเร็จ 150 ปีมาแล้วเห็นจะได้ กล่าวได้ว่าเราเป็นประเทศที่

กระจายอำนาจน้อยมาก ทำให้ไม่ถึงกระจายอำนาจได้ไม่เต็มที่ เพราะเรายังมีภาพว่าจะต้องเป็นรูปแบบใดรูปแบบเดียวที่ใช้ได้หมด มีอบต.ก็ต้องใช้ อบต.ทั้งประเทศ มีอบจ.ก็อบจ. ยกเว้นเทศบาลที่เขามีมาก่อน การที่เรามีการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จำกัดรูปแบบ พูดยแบบนี้ บางท่านก็บอกว่ามีรูปแบบ กทม.และเมืองพัทยา แต่นั่นก็ไม่หลากหลาย ไม่ได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ภูมิภาคไหน วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น แต่ครั้งจะบอกว่ากระจายก็กระจายไป ทุกจังหวัดสิ คุณหมอประเวศก็บอกว่าเอาก็ได้ เอาอย่างที่ท่านถนัดคือกระจาย ไปทุกจังหวัดให้มากขึ้นก็ยังดี

ผมเสนอว่าไม่จำเป็นจะต้องมีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบเดียวใช้ทุกจังหวัด บางจังหวัดบางพื้นที่ เช่น เชียงใหม่ ก็มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีภาษาคำเมือง ตัวเขียนคำเมือง วัฒนธรรม ศิลปะ และสิ่งต่างๆของเชียงใหม่เอง เรามีคนที่พูดภาษาแม่ที่ไม่ใช่ภาษาไทยกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือคนพูดภาษาเขมรบน เขมรสูง ซึ่งมีมากกว่าคนพูดมลายูเล็กน้อย เพราะฉะนั้น เขาก็มีลักษณะพิเศษหลายอย่างของเชื้อสายเขมร คำว่าเชื้อสายมอญ เชื้อสายจีน รู้สึกไม่เป็นปัญหา แต่ขณะนี้คนไทย 73 จังหวัดยังไม่ค่อยรับรู้ว่าคนไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคนไทยเชื้อสายมลายู นี่เป็นก้าวแรก จากนั้นเราต้องบอกต่อๆไปว่ามีคนไทยเชื้อสายเขมร คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่ คนไทยเชื้อสายเหนือ และอื่น ๆ เพราะฉะนั้นจะเป็นไปได้ไหมที่เราจะจัดการปกครองตนเอง ซึ่งก็คือการปกครองท้องถิ่นที่เป็นอิสระ เป็นการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของคนในท้องถิ่น เป็นการให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาในพื้นที่ เราเน้นตรงนี้เป็นหลัก จากนั้นดำเนินการกระจายอำนาจ ไม่ใช่เฉพาะที่นี้

ร่างพ.ร.บ.ศอ.บต.ปัจจุบันที่เข้าสู่วาระสองของรัฐสภาซึ่งเสนอโดยพรรคประชาธิปัตย์ถือเป็นการกระจายอำนาจก็จริง แต่เป็นการกระจายอำนาจ

จากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาค ไม่ได้เป็นการกระจายอำนาจมาสู่ส่วนท้องถิ่น นี่เป็น
การกระจายแบบย้ายการกระจุก

ในส่วนร่างของพรรคมาตุภูมิที่ได้เสนอทบวงการบริหารกิจการ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอ้างอิงถึงศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี ม.มหิดล
ว่าใต้ให้การสนับสนุนมอ.ปัตตานีเป็นผู้ศึกษา ผมเข้าใจว่าไม่ว่าอ.ศรีสมภพ
จิตรภิมย์ศรีกิติ อ.สุกรี หลังปูเต๊ะกิติ ข้อมูลที่ผู้วิจัยทั้งสองท่านได้มานั้น
หลากหลายมาก ไม่รู้จะเอาอย่างไรกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ท่านก็เลยบอก
ว่าเอาอย่างนี้แล้วกัน ก็คล้ายๆเดิมคือกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่
ส่วนภูมิภาค แต่ให้อำนาจนี้เป็นอำนาจที่มีบูรณาการสูงขึ้น และเป็น
อำนาจที่กำกับโดยการเมือง คือทำเหมือนกับไอร์แลนด์เหนือ เขามี
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงไอร์แลนด์ และเมื่อครูก็ได้ยืนยันว่านิวซีแลนด์เองก็มี
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเมารี พูด่ง่ายๆก็คือเอานักการเมืองระดับสูงมากำกับ
เป็นรัฐมนตรีดูแลทุกภาคส่วนของภูมิภาค ทำให้โยงไปถึงคณะรัฐมนตรีได้
เพราะเป็นหนึ่งในคณะรัฐมนตรีอยู่แล้ว ขณะเดียวกันในรูปแบบนี้ก็เห็นการมี
ส่วนร่วมมากขึ้น ประกอบด้วยสมัชชาและสภาประชาชน

ที่ผมอยากจะนำเสนอเป็นแนวคิดก็คือเรื่องการปกครองท้องถิ่นกับการ
บริหารจัดการท้องถิ่นของอ.ธเนศวร์ การปกครองท้องถิ่นคือ อบต. อบจ.
ทั้งหลาย แต่การบริหารจัดการท้องถิ่นจะใช้คำว่า Local Governance มิใช่
Local Government แล้วก็มีแนวคิดว่าการบริหารจัดการท้องถิ่นไม่ได้มีเฉพาะ
หน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่ควรจะมีทั้งองค์กรบริหารส่วน
ท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค และองค์กรภาคประชาสังคมมาร่วมกัน คือทำแบบ
ค่อนข้างจะเป็นแนวราบ สำหรับภาคใต้อาจจะมืองค์กรทางศาสนา ถ้าบริหาร
จัดการเหล่านี้ก็แปลว่าให้ทุกองค์กรเหล่านี้มาร่วมมือกันแก้ไขปัญหาของพื้นที่
อันนี้ก็สอดคล้องกับที่อ.ศรีสมภพเสนอ แต่อย่างไรก็คงไม่ผ่านเพราะพรรค
มาตุภูมิมีเสียงค่อนข้างน้อย แต่อย่างน้อยก็เป็นความคิดที่ดี ถ้าเกิดยังแก้

องค์กรส่วนท้องถิ่นไม่ได้ก็สร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ให้มีมากขึ้นแทน เป็นการบริหารจัดการพื้นที่ บริหารจัดการท้องถิ่น แต่ว่าเอาทั้งองค์กรท้องถิ่น ทั้งองค์กรภูมิภาคและองค์กรอื่นๆมารวมมือกันบริหารจัดการนี่คือแนวคิด แนวคิดแรกคือทำอะไรให้องค์กรส่วนภูมิภาคมีอำนาจมากขึ้น ประการที่สองคือทำอะไรให้องค์กรส่วนภูมิภาคมีระดับการตัดสินใจสูงขึ้น และประการที่สามก็คือทำอะไรจะบริหารจัดการท้องถิ่นโดยให้หลายๆองค์กรมารวมมือกัน

สมมติว่าพรรคประชาธิปัตย์ทำสำเร็จ คอ.บต. มีกฎหมายรองรับ แบ่งหน้าที่ด้านความมั่นคงให้ กอ.รมน. ส่วนงานพัฒนาให้ คอ.บต. คอ.บต.ก็ควรต้องเอาความคิดเรื่องการบริหารจัดการท้องถิ่นแบบหลายองค์กรที่ว่าไว้มาใช้ แปลว่าจะต้องกระจายอำนาจไปสู่องค์กรท้องถิ่นด้วย จากที่ย้ายการกระจุกตัวมากระจุกอยู่ที่ภูมิภาคแล้วควรต้องกระจายต่อไปสู่ท้องถิ่นด้วย ซึ่งแนวทางนี้ดูจะเป็นไปได้มากที่สุด เพราะถึงอย่างไรเขาคงทำ คอ.บต.แน่นอน เราจะต้องรณรงค์ให้มีการกระจายอำนาจจากส่วนภูมิภาคสู่ท้องถิ่นและสู่ภาคประชาสังคม

ในส่วนของการเลือกตั้งผู้ว่าฯ ผมมีข้อติดขัดอยู่ข้อหนึ่ง เท่าที่ทราบข้าราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีประมาณ 1-2 ล้านคน ใน 3 จังหวัดมีกี่คนผมไม่มีสถิติ ถ้าท่านจะเลือกตั้งผู้ว่าฯ ท่านก็ต้องโอบน้อมทั้งคนคือข้าราชการ โอบน้อมทั้งงาน ภารกิจ และเงินให้แก่ท้องถิ่น ซึ่งถ้าจะให้ง่ายที่สุดโดยที่แทบจะไม่ต้องแก้กฎหมายมากก็คือการโอนอำนาจของผู้ว่าฯในปัจจุบันไปให้กับนายก อบจ. ทั้งภารกิจ เงิน และคน เพราะเราก็มีการเลือกนายก อบจ. อยู่แล้ว แต่เพื่อความมั่นใจไม่ให้ขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล อาจแก้กฎหมายเท่าที่จำเป็นก็น่าจะดี และถ้าจะทำให้ชัดเจนกว่านี้ก็ออกกฎหมายโดยมีรัฐธรรมนูญอ้างอิงตามมาตรา 78 (3) ที่ระบุให้จังหวัดที่มีความพร้อมสามารถจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ได้ ซึ่งไม่ได้เป็นเรื่องผิดกฎหมายแต่อย่างใด

เท่าที่ทราบ มีบางท่านได้ยกร่างกฎหมายมาเสนอแล้ว แต่ส่วนตัวผมคิดว่ามันเร็วเกินไป ผมอยากจะให้ท่านคำนึงถึง 2 ประเด็น ประเด็นที่หนึ่งท่านต้องทำให้คนพุทธที่อยู่ใน 3 จังหวัดสบายใจ เพราะยังมีคนพุทธในอีก 73 จังหวัดด้วย ถ้าคนพุทธใน 3 จังหวัดรู้สึกว่าการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้นไม่งามและไม่น่าไว้วางใจ การปฏิรูปก็จะดำเนินไปได้ยาก ข้อสังเกตข้อที่สอง คือเวลาที่ผมเสนอเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือเสนอให้ตั้งองค์กรส่วนท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของคนในพื้นที่ ผมมักจะถูกถามเสมอว่าแล้วความรุนแรงจะยุติไหม ผมก็ตอบว่าผมไม่ทราบ แต่อย่างน้อยถ้าท่านเปลี่ยนจากขบวนการเอกราชปัตตานีมาเป็นขบวนการอัตบัญญัติปัตตานี สมมตินะ แล้วเป็นขบวนการของประชาชนทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูทั้งหลาย ผมขอสนับสนุนเต็มที่ ผมก็เชื่อว่าขบวนการที่ใช้ความรุนแรงเขาอาจจะทำอย่างทือ.อิสมาแอ อาลีพุดไว้ตอนเช้าว่าการต่อสู้ด้วยสันติวิธียังได้ผล สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเจตนารมณ์ของท่านได้โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรงและไม่ต้องเสียเลือดเนื้อ ซึ่งถ้าหากยังสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงโดยใช้สันติวิธีได้ แต่ทางขบวนการไม่ใช้และหันไปใช้วิธีรุนแรง ก็บอกได้เลยว่ามาเลเซียจะไม่สนับสนุนท่าน ถ้าท่านจะตั้งเป็นรัฐเอกราช ท่านจะต้องให้อีก 170-180 ประเทศสนับสนุน ซึ่งหากประเทศที่ใกล้ชิดที่สุดไม่สนับสนุนแล้ว จะไปหวังอะไรกับประเทศอื่น ๆ หรือแม้แต่การสู้กันด้วยกำลัง โอกาสที่จะใช้กำลังเอาชนะรัฐไทยนั้น ผมยังไม่เห็นว่าเป็นไปได้เลย ขอเชิญชวนให้เปลี่ยนมาเป็นขบวนการกระจายอำนาจสู่ปัตตานี แล้วจะเป็นขบวนการที่หลายคนพอใจเดินไปด้วยกัน ทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่หลายคนก็ยินดีสนับสนุน

ในวันนี้ ผมไม่ขอเสนอรูปแบบ แต่จะเสนอวิธีการ ใครก็ตามที่ได้เสนอรูปแบบ ขออย่าให้มันซับซ้อนแข็งตัวเป็นร่างกฎหมายมา ควรเอาหลักการ

ใหญ่ ๆ มาเป็นตัวตั้ง แล้วก็สู้มตัวอย่างประชากรของปัตตานีให้ทำหน้าที่เป็นลูกขุนตัดสินว่าจะเอาแบบนี้ดีหรือแบบนั้นดี ให้เขาเถียงกันเองในบรรดาประชาชน ถ้าใครอยากจะเสนออะไรก็เตรียมรูปแบบนั้นมาเสนอ แล้วให้กลุ่มตัวอย่างแบบจำลองของคนปัตตานีมาตัดสิน ถ้าเท่านี้ยังไม่พอ ท่านก็ให้นักวิชาการทำแบบสอบถามก็ได้ ผมยังไม่ไปถึงขั้นประชามติ เพราะยังไม่มีกฎหมายรองรับในเรื่องของประชามติระดับท้องถิ่นในขณะนี้ แต่ถ้าทำประชามติมันก็มีน้ำหนักมากขึ้น แต่ผมไม่เสนอ และถ้าท่านจะใช้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ครอบคลุมทั้ง 3 จังหวัด ก็อาจจะต้องเปลี่ยนให้ 3 จังหวัดรวมเป็น 1 จังหวัดก่อน เพราะรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นระดับจังหวัดเท่านั้นที่สามารถเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ซึ่งอาจจะยาก ฉะนั้นจะเอาเป็นแต่ละจังหวัดก็ยังไม่ได้ รูปแบบปัตตานี รูปแบบยะลา และรูปแบบนราธิวาสแล้วค่อยว่ากัน หรือหากจะไปเป็นรูปแบบมณฑลตามที่คุณหมอบริเวณ วะสี เสนออาจจะต้องเป็นอีกก้าวหนึ่งถัดไปหรือไม่

ในส่วนตัวผมเอง ผมเน้นการกระจายอำนาจจากภูมิภาคสู่ท้องถิ่น ถ้าทำได้ในกรอบปัจจุบันก็ทำเลยดังนี้ 1) ให้อำนาจแก่ อบจ. มากขึ้นทั้งงานเงินและคน 2) ให้จัดการบริหารท้องถิ่นในรูปแบบที่มีส่วนร่วมในระดับจังหวัด อำเภอและตำบลในลักษณะของคณะกรรมการ สภาหรืออย่างไรก็แล้วแต่ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ประการหนึ่งคือ การประสานความร่วมมือระหว่างการปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค และภาคประชาสังคมต่างๆ ผมคิดว่าสามารถทำได้ไม่ยากนัก แต่ถ้าท่านจะทำเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญที่ต้องตราเป็นกฎหมายพิเศษขึ้นมาอีก ก็ขอให้ใช้เวลาศึกษา นำเสนอ รับฟังความคิดเห็น และตัดสินใจว่าจะเลือกรูปแบบใดเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนอย่างที่รัฐธรรมนูญได้บอกไว้ เนื่องจากหากอยากได้รูปแบบที่ดีและทุกคนพอใจจริงๆ ท่านจะต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมที่ดี ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับ

มากขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้นไม่เพียงแต่พวกเขาจะมาปรึกษาตนเอง รัฐบาลก็ควรเอา
 จริงเอาใจด้วย เอาเรื่องนี้ไปพูดคุยกับฝ่ายผู้ก่อการอีกส่วนหนึ่งว่าจะเอา
 รูปแบบไหนทำจริงจะรับได้ รัฐบาลมาเลเซียก็บอกว่าจะสนับสนุนเรื่องนี้ให้
 ทางมาเลเซียช่วยหาข่าวให้เราได้ใหม่ว่าทางผู้ก่อการเขาจะพอใจหรือไม่กับ
 การลงมามีอีกก้าวหนึ่งเป็นเขตปกครองตนเอง

ข้อเสนอรูปแบบการปกครองพิเศษของเครือข่ายประชาสังคม 23 องค์กร

โดย นายอุดม ปัตทวงษ์ – มุลนิธิวิวัฒธรรมอิสลามภาคใต้

วันนี้ผมจะขอเสนอรูปแบบการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่
 ก่อนจะไปถึงจุดนั้น เราต้องรู้ว่าระบบที่มีอยู่นั้นมันไม่ดีอย่างไร ถ้าแก้ไขแล้วมัน
 จะสอดคล้องหรือจะดีขึ้นใหม่ จะต้องสามารถให้คำตอบได้

ผมชื่อ นีรอมลี นิมะ ชื่อตามทะเบียนบ้านคือ อุดม ปัตทวงษ์ เป็นมลายู
 มุสลิม เชื้อสายจีน สัญชาติไทย ที่ปัตตานีมีคนมลายูเชื้อสายจีนมาก 400 กว่า
 ปีแล้วที่จีนมาที่นี่ และนับถือศาสนาอิสลามมาตั้งแต่ พ.ศ. 2119 ที่นี่หากจะพูด
 ถึงอดีตความเป็นมาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ มันต้องเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2329
 วันที่กองทัพสยามยกทัพมาโจมตีปัตตานีจนพ่ายแพ้ นั่นคือวันล่มสลายของ
 นครรัฐปัตตานี เป็นวันสิ้นสุดของระบบการปกครองแบบสุลต่านของนครรัฐ
 ปัตตานี หลังจากนั้นมา สยามก็ปกครองปัตตานีด้วยระบบ *ประเทศราช* ตั้งคน
 มลายูปกครองกันเองสองคน ทั้งสองคนนี้พยายามที่จะกอบกู้เอกราชจนกระทั่ง
 ถูกปราบ ในการปราบปรามทั้งสองครั้ง คนปัตตานีถูกทารุณทั้งสองรอบ
 จนกระทั่ง พ.ศ. 2351 ก็แบ่งแยกออกเป็น *เจ็ดหัวเมือง* เพราะเมืองเดียวมักจะ
 รวมตัวกันก่อปัญหา แต่ก็ยังแต่งตั้งคนมลายูมาปกครองดูแลกันเองยาวมา
 เกือบร้อยปี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้จัดการปกครองใหม่
 จากเจ็ดหัวเมืองมาเป็น *มณฑล* และในปี พ.ศ. 2459 ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น
 จังหวัด คือจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

จุดสำคัญที่อยากจะเน้นหลังการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมายาวนาน คือ ในปี พ.ศ. 2466 สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดปัตตานี รัชกาลที่ 6 ได้มีพระราชหัตถเลขาด้วยพระองค์เองซึ่งถือเป็นหลักฐานยืนยันว่าท่านเป็นพระมหากษัตริย์สยามพระองค์แรกที่ทรงกำหนดชัดเจนในเรื่องของการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีการยอมรับว่าคนปัตตานีนั้นเป็นคนมลายู เป็นชนชาติแห่งมลายู มีอัตลักษณ์และวัฒนธรรมที่แตกต่าง ท่านกำหนดว่า 1) ระเบียบหรือวิธีปฏิบัติใดที่ทำให้พลเมืองรู้สึกเห็นไปว่าเป็นการเบียดเบียนกดขี่ศาสนาอิสลาม ต้องยกเลิกหรือแก้ไขเสียทันที และการใดที่จะจัดขึ้นมาใหม่ต้องอย่าให้ขัดกับลัทธินิยมของอิสลามหรือเป็นการลบหลู่ศาสนา 2) การจัดเก็บภาษีอากร เมื่อเทียบกันโดยรวม ต้องอย่าให้ยิ่งกว่าที่พลเมืองในแคว้นแคว้นของต่างประเทศ ซึ่งอยู่ใกล้ติดต่อกันนั้นต้องกินต้องเสียอย่างธรรมดา จนถึงขั้นเสียหายในการปกครองได้ 3) การกดขี่บีบบังคับจากเจ้าพนักงานของรัฐบาล เนื่องจากการดูหมิ่นดูแคลนพลเมืองชาติแขก โดยหาว่าเป็นคนต่างชาติก็ดี เมื่อเกิดการห่วงเหินยวชักช้าในกิจการตามหน้าที่ เป็นเหตุให้ราษฎรเสียความสะดวกในการหาเลี้ยงชีพก็ดี พึงต้องแก้ไขให้ดีขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องให้ผู้ทำผิดรับผลตามความผิดโดยยุติธรรม ไม่ใช่สักแต่ว่าจัดการกลบเกลื่อนให้เงียบไปเสียเพื่อจะไว้หน้าสงวนศักดิ์ของข้าราชการ 4) กิจการใดทั้งหมดอันเจ้าพนักงานต้องบังคับเสียราษฎร ต้องระวังอย่าให้ราษฎรขัดข้อง เสียเวลาเสียการในการหาเลี้ยงชีพของเขาตามสมควร แม้จะเป็นการจำเป็นโดยระเบียบ-การก็ดี เจ้าหน้าที่พึงสอดส่องแก้ไขให้อยู่เสมอเท่าที่สุจริตจะทำได้ 5) ข้าราชการที่จะแต่งตั้งออกไปประจำตำแหน่งในมณฑลปัตตานี พึงเลือกเฟ้นแต่คนดี นิสัยซื่อสัตย์สุจริต สงบเสถียรเยือกเย็น ไม่ใช่สักแต่ว่าส่งไปบรรจุให้มีตำแหน่ง หรือส่งไปเพื่อเป็นการลงโทษ เมื่อจะส่งไป ต้องสั่งสอนชี้แจง ให้รู้จักให้รู้ลักษณะของการอันพึงประพฤติ ระมัดระวังโดยหลักที่ได้กล่าวมาข้อ 1-4 ไปหมดแล้ว ผู้ใหญ่ในท้องที่พึงสอดส่อง ฝึกฝน อบรมกันต่อไป ไม่ใช่คอยแต่ให้พลาดพลั้ง

ลงไปก่อนแล้วถึงจะลงโทษ และ 6) เจ้ากระทรวงทั้งหลายจะจัดวางระเบียบการใดขึ้นมาใหม่ หรือบังคับแก่การใดในมณฑลปัตตานีอันจะเป็นทางพลาดพลั้งถึงสุขทุกข์ราษฎร ก็ควรพิจารณาเหตุผล แก่ไข ยับยั้ง หรือถ้าไม่เห็นด้วย มีมูลอันขัดข้องก็ให้หารือกระทรวงมหาดไทย แม้ยังตกลงกันไม่ได้ระหว่างกระทรวงก็ให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท อันนี้เป็นหลักฐานอย่างดีว่าแม้แต่พระมหากษัตริย์ของสยามทรงแก้ไขระบบการปกครองด้วยการมีพระราชหัตถเลขาเพื่อให้ประชาชนมีความสุข ภายหลังเมื่อรัชกาลที่ 6 ได้ทรงออกนโยบายนี้มาใช้ไม่นานก็มีการปฏิวัติในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2475 เกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงคือเริ่มมีการส่งผู้ว่าราชการจังหวัดไปปกครอง 71 จังหวัดในสยาม

ปัจจุบัน ทุกคนในประเทศไทยไม่ว่าในระดับไหนต่างเป็นกังวลมากในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา เพราะว่าความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เท่าที่ผมอยู่ในสายงานปกครองมา 27 ปีและติดตามประวัติศาสตร์มาโดยตลอด ไม่เคยมีประวัติศาสตร์ครั้งใดที่มีเหตุการณ์รุนแรงเหมือนกับปี 2547 จนกระทั่งปัจจุบันแต่ก่อนถึงมีขบวนการก็หลบหนีเข้าป่า ได้ยินเสียงรถตำรวจก็หนีกันแล้ว แต่ปัจจุบันนี้ไม่ใช่ แล้วจะแก้ไขกันอย่างไร จนประชาชนมีความรู้สึกหมดหวังในสถานการณ์เหล่านี้ รัฐบาลก็เป็นห่วง แต่จะจริงใจหรือไม่ผมไม่ทราบ ก็ตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) โดยมีท่านอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ปรากฏว่าพอทำงานไปแล้วตรวจสอบอะไรต่างๆสองปี ก็ได้เสนอให้รัฐบาลหลายประการ แต่ที่อยากจะบอกก็คือว่า ข้อวินิจฉัยของ กอส. ที่ทำมาสองปีนั้นมีอะไรบ้างที่เป็นหลักๆ กอส. ได้วินิจฉัยว่า 1) ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับความยุติธรรมและเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ขณะเดียวกัน มีทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนและประชาชนบางกลุ่มเลือกที่จะใช้ความรุนแรงต่อกันเพราะเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมพึ่งไม่ได้ 2) นโยบายของรัฐสับสนระหว่างแนวทางสันติวิธีกับการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเดิมๆโดยใช้ความรุนแรงเป็นหลัก หน่วยงานของรัฐขาด

ประสิทธิภาพในการทำงาน เกิดช่องว่างในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ยิ่งกว่านั้น ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีพื้นที่ทางการเมืองเพียงพอสำหรับใช้ สันติวิธีในการต่อสู้กับความไม่เป็นธรรม และเรียกร้องสิ่งที่ตนเองปรารถนา 3) เด็กและเยาวชนในพื้นที่ไม่ได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพพอที่จะเข้าสู่ ตลาดแรงงานได้ 4) ชาวบ้านในท้องถิ่นเผชิญกับปมขัดแย้งภายในด้านหนึ่ง ของชีวิตตามธรรมชาติ กล่าวคือ พวกเขาถูกคุกคามโดยพลังทุนนิยมขนาดใหญ่รู้สึกไม่อาจต่อต้านต่อรองได้ แต่อีกด้านหนึ่งก็มีความแตกต่างกับรุ่นเก่าที่ ประสงค์จะดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายของตนตามหลักศาสนาโดยไม่ปรารถนา ที่จะต่อกรกับพลังจากภายนอก 5) ปมปัญหาขัดแย้งเหล่านี้ยังมีอยู่ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้เหมือนกับว่าทำให้ความแตกต่างชัดเจนขึ้นระหว่างไทย มุสลิมเชื้อสายมลายูซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่กับชาวพุทธซึ่งเป็นคนส่วนน้อยในเรื่อง ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างในเรื่องการมีทหารในพื้นที่ การประกาศใช้ พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือการควบคุมสถาบันปอเนาะ และ 6) ปรากฏการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ทั้งหมดดำรงอยู่กับบริบทสังคมการ เมืองไทย คือบ้างก็ไม่เห็นด้วยกับความสำคัญของความแตกต่างหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ในขณะที่บางฝ่ายเห็นก็เรื่องดังกล่าวเป็นภัยต่อความมั่นคงของ ชาติ ทั้งๆที่ควรจะต้องถือว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นพลังสร้างความ เข้มแข็งให้กับสังคมไทย เหล่านี้คือข้อสรุปของกอส. แต่ปรากฏว่าไม่มีผลอะไร เลย ประชาชนไปเสนออะไรก็ไม่มีใครความหมาย **ท่านประเวศ วะสี ราษฎร** อาวุโสได้กล่าวว่า สาเหตุของปัญหาที่ลึกที่สุดคือการที่เราเป็นรัฐเอก- นิยมในสังคมพหุวัฒนธรรม ในประเทศของเรามีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ และวัฒนธรรมอยู่รวมกัน ในดินแดนที่เป็นพหุวัฒนธรรมนี้ รัฐกลับเป็นเอกนิยม คือรวมศูนย์เข้ามาเป็นหนึ่งเดียว นิยมความเป็นอย่างเดียว นิยมความ เหมือนกันซึ่งขัดแย้งกับความเป็นจริง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมตรงนี้เป็น ต้นตอของความขัดแย้งไม่เฉพาะในภาคใต้เท่านั้น แต่เป็นปัญหาในภาคอื่น ด้วย ท่านประเวศพูดไว้อย่างนี้แต่กลับไม่มีใครสนใจ ทางคณะกรรมการสภา

นิติบัญญัติได้สรุปว่าระบบการแก้ไขปัญหานั้น ถ้าหากว่าผู้ปฏิบัติทุกฝ่ายทุกระดับได้นำนโยบายตลอดจนข้อเสนอในการแก้ไขปัญหามาดำเนินการอย่างจริงจังด้วยความเข้าใจในเจตนารมณ์ของนโยบายและความตั้งใจจริงแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นจะคลี่คลายได้ แต่ที่ไม่เป็นเช่นนั้นเกิดจากเหตุ 3 ประการ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้พวกเราไม่อาจจะไปแก้ได้ สาเหตุข้อที่ 1 อำนาจการบริหารและการตัดสินใจในการดำเนินการพัฒนาจังหวัดเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งกรมการศึกษานิติบัญญัติก็กล่าวไว้ว่ามีนโยบายบางส่วนไม่ถูกนำไปปฏิบัติอันอาจจะเนื่องมาจากการขาดกลไกและเครื่องมือขับเคลื่อนนโยบายที่เหมาะสม หรือเกิดจากความตั้งใจและละเลยไม่ปฏิบัติ ข้อ 2 นโยบายบางส่วนที่ปฏิบัติแล้วขาดความต่อเนื่อง และข้อที่ 3 การแทรกซ้อนของหน่วยสั่งการ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเราก็น่าจะรู้ว่าปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่ลึกและยากมาก พอเป็นอย่างนี้ทางภาคประชาชนและภาคประชาสังคมก็ได้มาพูดคุยว่าจะทำอย่างไรจึงจะสามารถบรรเทาปัญหาที่มีมากมายในขณะนี้ เราก็พยายามที่จะคิดแล้วนำเสนอในเรื่องของการปกครอง

ก่อนอื่นผมอยากจะพูดเรื่องการปกครองในจังหวัดในปัจจุบัน เพราะนี่คือต้นตอของปัญหา ประการที่ 1 ปัจจุบันประชาชนไม่สามารถที่จะกำหนดความต้องการของตนเองได้เพราะอำนาจการบริหารการตัดสินใจในการพัฒนาจังหวัดเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้า งบประมาณและการดำเนินการต่างๆซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นตัวแทนกระทรวง ทบวง กรมในส่วนกลางได้ถูกกำหนดไว้แล้วทั้งสิ้น การตัดสินใจทั้งหมดในพื้นที่จังหวัดก็เป็นเรื่องของส่วนกลางเช่นเดียวกัน คนในท้องถิ่นไม่มีสิทธิ์กำหนดทั้งเงิน นโยบายและความต้องการ การปฏิบัติแบบนี้ใช้มาเป็นร้อยปีมีใช้เฉพาะกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประการที่ 2 แม้จะมีการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. และเทศบาลในจังหวัด แต่องค์กรเหล่านี้ก็ไม่มีเอกภาพ ใน

จังหวัดเดียวกันกลับถูกแบ่งแยกให้มีองค์กรเล็กๆมากมาย เมื่อมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายองค์กรก็ทำให้การบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นไม่มีเอกภาพ ทับซ้อนกัน งบประมาณมีจำกัด ยิ่งพอจัดสรรปันส่วนสู่ข้าราชการท้องถิ่นก็ยิ่งจะลดลงเรื่อย ๆ เช่น เงินเดือนข้าราชการ รถประจำตำแหน่งนายก และการสร้างสำนักงานต่างๆ นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งมากขึ้นในจังหวัดแทนที่จะทำให้เกิดความเจริญ การให้มีการเลือกตั้งต่างๆมากมายหลายส่วนก่อให้เกิดความขัดแย้งและทะเลาะกันตลอด ช้ำยังมีการร้องเรียนเรื่องการทุจริตเรื่อยมา ถามว่าแล้วประชาชนจะได้อะไรจากการกระจายอำนาจในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอย่างนี้ ถามว่าหน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน ถ้าไม่มีประสิทธิภาพ ประชาชนไม่ได้ประโยชน์แล้วจะดำเนินต่อไปได้อย่างไร

สำหรับการปรับปรุงรูปแบบการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการพัฒนา เราเสนอแนวคิดโดยยึดหลักกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 18 กำหนดชัดเจนว่า การจัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีขอบเขตอำนาจที่ชัดเจน กระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามนโยบายแห่งรัฐ นี่คือหัวใจของรัฐธรรมนูญ มาตรา 63 กล่าวไว้ว่า ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง ส่งเสริมให้ประชาชนศึกษาในด้านการพัฒนาการเมือง และในมาตรา 113 ก็จะเป็นช่องทางที่เราเสนอ การนำเสนอรูปแบบในวันนี้มีใช้ เป็นข้อยุติใด ๆ แต่เป็นการเปิดประเด็นให้ทุกคนนำไปถก เมื่อเราประชุมและพิจารณาเพื่อให้ได้รูปแบบที่ชัดเจนแล้ว เราจะนำรูปแบบนั้นไปถามความเห็นจากประชาชนทั้ง 32 อำเภอใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เขาได้มีส่วนร่วม นี่ถือว่าเป็นการเสนอโดยประชาชนไม่ใช่โดย ส.ส.หรือรัฐบาล

สิ่งที่ผมอยากเสนอคือ ให้จัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบเดียวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการปกครองนครปัตตานี นครยะลา นครนราธิวาส โดยประชาชนเลือกตั้งผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุดเพียงคนเดียวเรียกว่า “ผู้ว่านคร” คือเราจะรวมกันเลือกผู้แทนประชาชนที่มีอำนาจสูงสุดภายใต้รัฐธรรมนูญเหมือนกทม.บ้างได้ไหม และต้องเลือกเป็นพื้นที่ ซึ่งถ้าไม่เลือกเป็นพื้นที่แล้วศักยภาพในการบริหารการใช้งบประมาณความขัดแย้งจะมีมาก และยกเลิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด (อบจ. อบต. และเทศบาล) เนื่องจากไม่มีประสิทธิภาพ ทั้ง 3 องค์กรนี้ใช้งบประมาณไปจนแทบไม่เหลือไปถึงประชาชน ซึ่ง อบจ. ในปัจจุบันยังตอบไม่ถูกว่าพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบนั้นอยู่ตรงไหน มันทับซ้อนกับพื้นที่ของเทศบาลรวมถึงพื้นที่ของ อบต. อีก ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอและประชาชนไม่ได้รับบริการอย่างทั่วถึง ช้ำยังมีการเลือกปฏิบัติด้วย คนในเขตเทศบาลได้ดีกว่าคนในเขต อบต. นี่เป็นสิ่งที่เราต้องพิจารณาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ต่อมาคือให้มีสภานครปัตตานี สภานครยะลา สภานครนราธิวาส ตลอดจนมีสภาเขตในพื้นที่ มีผู้อำนวยการเขตพื้นที่แทนที่นายอำเภอ ล่างลงไประดับตำบลเราก็มีหัวหน้าสำนักงานแขวงเป็นฝ่ายปฏิบัติ ที่เป็น 3 จังหวัดแยกกันเพราะผมคิดว่าทำไมต้องเอานครปัตตานีเพียงอย่างเดียว แล้วคนนราธิวาสและคนยะลาจะไปอยู่ตรงไหน ถ้าเอานครปัตตานีรวม 3 จังหวัดมันจะใหญ่เกินไปไหม จะมีปัญหาเพิ่มขึ้นไหม นี่เป็นข้อเสนอที่เราต้องไปคิดและไปถกกันต่อไป

เรื่องต่อไปคือการบริหารส่วนภูมิภาค ให้จัดตั้งศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นองค์กรกลางที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ากำกับดูแลการบริหารราชการใน 3 จังหวัด ยกเลิกตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ เนื่องจากมีศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดโดยมีนายกรัฐมนตรีดูแลแล้วทำไมต้องผ่านส่วนภูมิภาคอีก ขึ้นตรงเลยจะมี

ประสิทธิภาพมากกว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องของสภาไม่ใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่งที่จะมาถกได้ว่าได้หรือไม่ได้ ในส่วนของข้าราชการที่ขึ้นกับผู้ว่าฯและนายอำเภอก็ให้ขึ้นตรงต่อศูนย์อำนวยการ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าไปเลย และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้มีความเท่าเทียมกัน กระบวนการยุติธรรมก็ต้องมีการแก้ไขโดยจัดตั้งองค์กรยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การปฏิบัติทุกขั้นตอนเป็นไปตามหลักนิติธรรม การสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดี ให้ทั้งตำรวจ ฝ่ายปกครอง และอัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จากนั้นให้ยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ เนื่องจากขาดระบบการตรวจสอบความโปร่งใสและการใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ที่ละเมิดและใช้อำนาจเกินขอบเขต ทั้งที่การใช้พรก.ที่ผ่านมาก็ไม่สามารถที่จะยุติปัญหาความรุนแรงได้ นอกจากนี้ ควรให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีมีอิสระในการบริหารงบประมาณและพัฒนาการเรียนการสอน จากนั้นให้จัดตั้งสภาประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นองค์กรคู่ขนานกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เราจะให้สภาประชาชนที่สรรหามาจาก 3 จังหวัด จะมีจำนวน 50 คนหรือ 100 คนก็แล้วแต่ ประกอบไปด้วยผู้นำศาสนา ผู้นำชาวบ้าน ผู้นำสตรี ผู้แทนองค์กรเอกชนทำหน้าที่กำหนดนโยบายพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นอีกชั้นหนึ่งจากประชาชน ผมว่าอย่างนี้ไม่เป็นปัญหา ส่วนกลางก็น่าจะพอใจด้วย และหากไม่แน่ใจว่าสมาชิกสภานครจะสามารถบริหารงานได้ รอบคอบครบถ้วน ก็อาจจะจัดตั้งสภาที่ปรึกษาขึ้นเพื่อกำกับดูแลการบริหารงานของสภานครอีกชั้นหนึ่ง โดยให้สภาอาวุโสช่วยตรวจสอบการเสนอแผนงานด้วย

ข้อเสนอที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ชัดเจนว่าไม่มีการแบ่งแยกดินแดนใด ๆ ทุกอย่างอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญทั้งสิ้น บนพื้นฐานความคิดหลักที่ว่าเราจะต้องมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน

ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม

นายอารีเพ็ญ อุตระสิทธิ์: ที่อ.โคกหมี่ได้กล่าวถึงพรรคมาตุภูมิว่ามีการอภิปรายในสภาโดยอ้างถึงอ.ศรีสมภพนั้น ผู้ที่อภิปรายในวันนั้นคือผมเอง อยากจะเล่าให้พวกเราในที่นี้ฟังว่าในวันนั้นมีการอภิปรายในเรื่องของร่างพระราชบัญญัติบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีการเสนอทั้งหมด 6 ร่าง มีเกือบทุกพรรคเว้นแต่พรรคของผมไม่เสนอ เพราะผมเห็นว่าศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเล็กเกินไปที่จะมาแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามที่พล.อ.ชวลิตพูดชื่อบัตตานิในวันที่ 3 พ.ย.ว่า ท่านจะให้มีนครปัตตานี ผมก็ดีใจท่านพูดวันที่ 3 แต่แล้วในวันที่ 10 พ.ย. พรรคของท่านก็ได้เสนอ พ.ร.บ.ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เช่นกัน ผมเลยสงสัยว่าจะเอาอย่างไรกัน ข้ออภิปรายในสภานั้น ผม นัจมุดดีน และอีกสองคนได้เสนอ พ.ร.บ. ทบวง ซึ่งเมื่อเทียบกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว ทบวงจะดีกว่า แต่เรายังไม่ได้เทียบเคียงกับนครปัตตานีเพราะยังไม่มีรูปร่าง พอผมฟังที่นำเสนอกันเมื่อสักครู่ว่าควรมีนครปัตตานี นครยะลา นครนราธิวาส ตรงนี้ผมว่าเหมาะสม ตรงกับความต้องการของคนแต่ละจังหวัด ผมได้ไปต่างประเทศมาไม่ว่าจะเป็นสวีเดน แลนด์ นิวซีแลนด์ ผมดูการปกครองของพวกเขาแล้วไม่อยากจะเอามาเทียบกับของเรา มันไม่สามารถจะวัดได้เลย ไม่สามารถที่จะเอาอย่างเขาได้เลย ปัจจุบันนี้ ฝรั่งเศสพยายามย่อองค์กรใหญ่ๆ ระบบราชการที่ถ่วงความเจริญก้าวหน้าของการพัฒนาให้เล็กลง ของเราเองก็มีรูปแบบจังหวัดอยู่แล้ว จะมารวมกันเป็นพื้นที่ใหญ่แล้วบริหาร ผมว่า มันจะไม่ทั่วถึง การบริหารต้องมีอำนาจให้แก่ไหน งบประมาณควรจะได้อะไร อย่างไร ถ้าพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ก็สามารถเอาทรัพยากรมาใช้ได้ แต่ปัตตานี ยะลา นราธิวาสมีทรัพยากรธรรมชาติ มีที่เขตพัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย และยังมีน้ำมันห่างจากนราธิวาส 160 กม. ห่างจากปัตตานี 180 กม. ห่างจากสงขลา 300 กม. แต่พอลากจากเขตพัฒนาร่วมกลับไปขึ้นที่สงขลา ถ้าเราไม่มีทรัพยากรเหล่านี้ แล้วเราจะเอางบจากที่อื่นมาใช้ อย่างที่

กทม.ใช้งบเป็น 100,000 ล้านบาทในการสร้างถนนลอยฟ้าและรถไฟใต้ดิน เป็นการนำงบประมาณไปใช้สร้างโดยอ้างว่ากทม.เป็นหน้าตาของประเทศ ซึ่งคนต่างจังหวัดเขาให้ แต่ถ้าเรามีนครปัตตานีสี่สามจังหวัดมารวมกันแล้วเอาเงินจากที่อื่นมาผมว่าเขาไม่ให้ เพราะฉะนั้นผมเห็นด้วยกับข้อเสนอที่ให้ 3 นคร เป็นนครปัตตานี นครยะลา และนครนราธิวาส ซึ่งแต่ละจังหวัดต่างก็มีประวัติศาสตร์และศักยภาพของตนเอง อย่างไรก็ตาม ทบวงนั้นดีกว่าศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้แน่นอน เพราะสามารถเอาเงิน 20,000 กว่าล้านมาอยู่ที่เดียว หน่วยงานต่างๆมาอยู่ที่เดียว การบริหารจัดการจากคนๆเดียวโดยนำคนที่รู้ปัญหามาเป็นรัฐมนตรีและมีสภาประชาชนร่วมด้วย

นายธีรศักดิ์ วังอากาศกุล: ผมมาจากอ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส ขอพูดเพื่อที่จะแก้ปัญหาของคนบ้านผม เราต้องมีความจริงจังต่อพี่น้องมุสลิม ผมจะเสนอ 2 ข้อ ข้อแรกคือการตั้งผู้ว่าภาคประชาชน และนายอำเภอภาคประชาชน แต่ไม่ใช่มาแข่งกับรัฐ หากมีข้อมูลใดๆเราจะนำให้กับทางราชการ ข้อสอง เราต้องเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นภาคประชาชนที่แท้จริง ทำด้วยหัวใจเพื่อพี่น้องประชาชนโดยแท้จริงมิใช่เพื่อผลประโยชน์ เงินไม่ใช่สิ่งที่สำคัญสำหรับพี่น้องบ้านผม พี่น้องผมตายไป 3,000-4,000 คน แม่หม้ายลูกจะอยู่กันอย่างไร เราลงพื้นที่ทุกวัน น้ำตาตกทุกครั้ง อยากให้เข้าใจว่าชาวไทยมุสลิม ไทยพุทธ และคนจีนที่อยู่ในพื้นที่นั้นเราอยู่ด้วยกันอย่างสันติ

สรุปการนำเสนอ

“การกระจายอำนาจสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้: เสียงส่วนหนึ่งจากคนไทยพุทธ”

พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ: ผมมักจะบอกกับเพื่อนว่าผมไม่รู้อะไร อย่าไปเสนออะไรให้คนภาคใต้ แต่เราจะสนับสนุนคนภาคใต้ที่คิดจะทำสิ่งใด ๆ รวมทั้งที่เกิดในวันนี้ด้วย เวทีนี้เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นนิมิตหมายอันดี เรื่องชื่อก็สำคัญ เมื่อได้ยินชื่อนครรัฐปัตตานี ปรากฏว่าคนตกใจกันใหญ่ทั้งที่ไม่รู้ว่าข้างในมันมีอะไร สังคมไทยมันเป็นแบบนี้ คืออะไรที่เขาโยนลงมา จะต้องทำอะไรจะต้องกัด แล้วค่อยมาดูทีหลังว่าจริง ๆ แล้วเป็นอย่างไร อยากให้สิ่งที่เริ่มต้นกันวันนี้ก้าวเดินไปอย่างมั่นคง การบริหารพื้นที่นี้ไม่ว่าจะเป็นมหานคร นคร หรือชื่ออะไรก็ตามแต่ ต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย

ผมอยากย้อนกลับไปเมื่อครั้งที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยนำระบอบประชาธิปไตยมาใช้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำรัสอย่างชัดเจนว่า “ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร” ท่านยังมีพระราชดำรัสอีกว่า ก่อนที่จะให้ประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนได้ปกครองตนเองนั้น ต้องให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยกับประชาชน เพราะฉะนั้นวันนี้เป็นวันที่เราเปิดเวทีการมีส่วนร่วมแล้วก็แลกเปลี่ยนความรู้และให้ความรู้ไปพร้อม ๆ กัน อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับก่อนว่ารัฐธรรมนูญไทยเป็นรัฐธรรมนูญที่ผมเรียกว่าไม่มีรากเหง้า เพราะจะถูกตัดล้มทิ้งไป 18 ครั้ง มันจึงไม่มีรากเหง้า ถ้าเกิดมันมีรากเหง้าแล้ว คนทุกกลุ่มจะต้องมีส่วนเข้าไปอยู่ในองค์กรส่วนกลางในการบริหารประเทศทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นประเทศไหนซึ่งผมได้เห็นมากก็เป็นแบบนี้ คนทุกเผ่าพันธุ์จะต้องไปอยู่ตรงนี้ ในประเทศอิหร่านก็เป็นเช่นเดียวกัน แม้ว่า

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญที่ไม่มีรากเหง้า แต่ก็ไม่ใช่เพราะเราถือว่ารัฐธรรมนูญเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เป็นเครื่องที่จะบอกว่าทิศทางของประเทศจะไปทางไหนในเรื่องของการเมือง ผมมองตรงนี้ว่าการบริหารอำนาจทั้งหมดอยู่ที่คนส่วนเดียว มันเกิดอะไรขึ้น ผมขอยกตัวอย่างในกลุ่มของคนที่มีย่านถือครองทรัพย์สินของประเทศ ณ วันนี้ คนร้อยละ 20 ของประเทศถือครองทรัพย์สินถึงร้อยละ 69 ขณะเดียวกันคนร้อยละ 20 ที่ยากจนถือครองทรัพย์สินแค่ร้อยละ 1 มันห่างกัน 69 เท่า เขามีตัวเลขมาบอกว่า การที่ใช้ทรัพย์สินเหล่านี้ทำให้บัญชีในธนาคาร 70,000 บัญชี ซึ่งมียอดเงินรวมทั้งหมดร้อยละ 42 ของเงินฝากในธนาคารทั้งหมดไปอยู่ในกลุ่มคนแค่ 10,000 กว่าคน นี่ผมยังไม่ได้ยกตัวอย่างเรื่องที่ดิน และเรื่องอื่นๆ ซึ่งเป็นการใช้ส่วนกลางเป็นตัวบริหาร แล้วทำให้เกิดปัญหาตามมา อำนาจพวกนี้จะไปอยู่กับคนกลุ่มเดียวอย่างที่เรารู้ๆกันว่า อำนาจพวกนี้มักจะอยู่ที่นักการเมือง นายทุน และขุนศึกทั้งหมด

คนมักจะถามว่าระบบที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ใช้ไม่ได้หรืออย่างไร ผมมีคำตอบว่าการกระจายอำนาจจะต้องไม่กระจายเฉพาะด้านการปกครองอย่างเดียว แต่ต้องกระจายเงินลงมาด้วย ปัจจุบันที่ไม่ได้กระจายลงมาเพราะเงินมันไม่มา เงินประมาณร้อยละ 70 ตกไปอยู่ที่ท้องถิ่นเมื่อไหร่ ตรงนี้รับรองได้กระโดดลงมาเต็มเลย แล้วก็จะมีพรรคการเมืองท้องถิ่นที่เข้มแข็งมาก แล้วก็มีความอีกว่าแล้วจะแบ่งแยกดินแดนหรือเปล่า ผมพูดเสมอว่าถ้าเกิดผมจะแบ่งแยกดินแดน ผมจะมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้งทำไม ผมจะไม่ลงคะแนนเลือกตั้ง ให้รู้เลยว่าเราไม่พอใจ แต่ท่านทราบหรือไม่ว่าตัวเลขเป็นอย่างไร น่าตกใจเหมือนกัน จังหวัดที่มีการกระจายอำนาจให้ปกครองตนเอง เช่น กรุงเทพมหานคร ในปี 2548 มีคนมาใช้สิทธิ์ร้อยละ 72 ปี 2552 มีคนมาใช้สิทธิ์ลดลงเหลือแค่ร้อยละ 69 ชลบุรีมีเมืองพัทยา ในปี 2548 มีคนมาใช้สิทธิ์ร้อยละ 73 พอปี 2550 ลดลงเหลือร้อยละ 71 ผมดูแล้วแนวโน้มส่อไปในทางลดลง แต่ท่านลองดูกรณีของท่านเป็นอย่างไร ในปี 2548 ที่ยะลาลงมา

ใช้สิทธิ์เลือกตั้งร้อยละ 75.8 พอในปี 2550 เพิ่มเป็นร้อยละ 78.09 แสดงว่าท่านให้ความร่วมมือในการเมืองการปกครองดีขึ้นใช่ไหม ต้องบอกว่าใช่ ส่วนนราธิวาสในปี 2548 นั้นร้อยละ 73.59 ปี 2550 เป็นร้อยละ 77.66 ที่ปัตตานีปี 2548 เป็นร้อยละ 72.96 พอปี 2550 เป็นร้อยละ 76.63 ตัวเลขเหล่านี้เป็นตัวบอกว่าเขาไม่ต้องการแบ่งแยกดินแดน และประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมาก

หลักเกณฑ์การที่จะกระจายอำนาจปกครองตนเอง เราวัดกันด้วย

1 ตารางเมตรต่อประชากรกี่คน วัดที่รายได้ของจังหวัด มีรายได้เพียงพอที่จะบริหารได้หรือเปล่า ตอนนีผมว่ามันจะต้องดูมากกว่านั้น ถ้าเกิดดูอย่างนี้มันจะใช้ไม่ได้ทั้งประเทศ 1) เราต้องดูว่าการปกครองในพื้นที่นั้น คนที่ถูกปกครองมีเชื้อชาติ วัฒนธรรม และศาสนาแตกต่างกันมากไหม 2) คนในพื้นที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยขนาดไหน ที่ไหนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยต้องให้เป็นส่วนหลังๆเลย หรือบอกว่าใครมีส่วนร่วมทางการเมืองถึงร้อยละ 90 ต่อไปนี่ให้เป็นส่วนแรกๆ เอาตรงนี้ใหม่เป็นตัววัด

ถ้าถามว่าหากมีนครขึ้นแล้ว เหตุการณ์รบราฆ่าฟันกันจะสงบลงไหม ผมก็บอกว่าผมตอบไม่ได้หรอกว่าจะสงบไหม แต่ถ้าไม่ลองดูก็ไม่รู้ แล้วคุณกลับไปคิดเองว่าสิ่งที่คุณทำในปัจจุบันนี้มันจะสงบ ที่ผ่านมามีการตั้งองค์กรแก้ปัญหาขึ้นมากมาย ตำรวจก็เปลี่ยนเป็นภาคสิบแล้ว ทหารก็มีทุกกองทัพบกมาอยู่ที่นี้แล้ว กฎหมายก็มีกฎหมายพิเศษทั้งสามฉบับแล้ว มันพิเศษไปหมดแล้ว แล้วเมื่อไหร่จะมีการปกครองพื้นที่พิเศษสักที ซึ่งพื้นที่พิเศษในการปกครองนี้ต้องไม่ใช่ทำโดยภาครัฐ แต่จะต้องเกิดโดยภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เมื่อไหร่เกิดขึ้นโดยภาครัฐแล้ว มันมักจะตายอยู่เสมอ จะตายนี้ไม่ใช่ล้มหายตายจาก แต่คือการบริหารไปไหนไม่ได้ ภาครัฐที่มาทำงานในพื้นที่นี้ ทำอย่างไรก็ไม่มีความหวัง กลุ่มก่อการมีเอกภาพใหม่ ผมก็มองว่ายังไม่มีความหวัง และเมื่อสองฝ่ายไม่มีเอกภาพ ท่านที่นั่งอยู่ทั้งหมดนี้ และท่านที่ฟังอยู่ทางบ้าน ท่านจะยังไม่มีความหวังไปด้วยอีกหรือ ดังนั้น ท่าน

ในฐานะภาคประชาชนต้องมีเอกภาพก่อนเป็นอันดับแรก คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน มีส่วนร่วม คิดต่างได้ไม่เป็นไร แต่เมื่อคิดแล้วความคิดส่วนใหญ่เป็นอย่างไร ถือเอาความคิดนั้นเป็นหลัก ท่านต้องสร้างจุดนี้ให้ได้ก่อน หลังจากนั้น อาจต้องเปิดเวทีการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น แผนการจัดเวทีประชาชน 37 อำเภอนี้เป็นสิ่งที่ดีมาก และอยากให้เป็นที่รับฟังมากกว่าเวทีที่จะมาพูดเถียงกัน ต้องไปฟังว่าประชาชนต้องการอะไร ใช้หูมากกว่าใช้ปาก สิ่งต่อไปคือ ต้องมีคณะทำงานยกร่างกฎหมาย วันนี้รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนสามารถที่จะยกร่างกฎหมายที่จะปรับปรุงแก้ไขอะไรของตัวเองได้ แต่อย่ารีบร้อน เดี่ยวจะสะดุดขาตัวเอง ค่อยเป็นค่อยไป การประชาสัมพันธ์และการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอกฎหมาย ผมว่าเป็นสิ่งที่ดีมากเลย

เราจะบอกว่าวันนี้เราจะเริ่มต้นโดยการต่อสู้ด้วยสันติวิธี ไม่ใช่ความรุนแรง แล้วก้าวไปด้วยกันโดยการยกร่างเสนอกฎหมายให้กับภาครัฐได้ไปพิจารณา ภาครัฐไม่เห็นด้วยก็ไม่เป็นไร ไม่เห็นด้วยในประเด็นไหนก็มาพูดกัน เราอยากเปิดเวทีตรงนี้เป็นอย่างนี้ ข้อสำคัญคือพยายามอย่าไปพูดเรื่องอดีต อดีตมันทุกข์ มันลำบาก มันยากเข็ญจริง แต่น่าจะมองอนาคตที่เราต้องการอยู่ และอยากเห็นร่วมกัน พยายามทำให้มันเกิดขึ้นให้ได้ เมื่อไหร่ที่เรามองแต่ข้างหลัง มันจะเกิดการโต้เถียงกัน ทะเลาะกันอยู่ตลอดเวลา อยากให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม นอกจากนี้ อาจต้องมีการอธิบายสิ่งที่ภาคส่วนต่าง ๆ อาจจะยังไม่เข้าใจ ที่สำคัญคืออย่าไปหวังพึ่งรัฐ เมื่อไหร่ท่านหวังพึ่งรัฐ ของงบประมาณ หรือขออะไรต่าง ๆ จะเกิดได้ยาก เริ่มดำเนินงานกันในภาคประชาสังคม แล้วหากกลุ่มคนมาสนับสนุนพอให้เห็นได้ ไม่ต้องวิ่งก็ได้ ค่อยๆเดินไป ผมขอฝากไว้ว่า อยากให้เกิดขึ้นโดยตัวของท่านเอง อย่าไปเกิดขึ้นโดยการขับเคลื่อนของคนนอกพื้นที่

นายอัคक्षा พรหมสูตร: วันนี้ผมขอพูดในฐานะคนไทยพุทธ วันนี้เป็นวันรัฐธรรมนูญ ประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้แล้วว่าวันนี้มีการเริ่มต้นนำเสนอการปกครองพิเศษอย่างเป็นทางการในสถานที่ราชการ มิใช่ได้ตั้งไม้ เราพูดกันอย่างเปิดเผยผ่านการถ่ายทอดสดด้วย มีเพื่อนคนไทยมาถามผม คุณเห็นด้วยกับการมีเขตปกครองพิเศษได้อย่างไร เรื่องแบบนี้มันไม่ดีนะ มีเพื่อนที่นับถือศาสนาอิสลามมาถามผมว่า คุณเป็นไทยพุทธ คุณมาเสนอร่างพระราชบัญญัติเขตปกครองพิเศษในชื่อของปัตตานีมุสลิม นคร ไม่กลัวเขาว่าคุณขายชาติหรือ

ผมเป็นคนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผมเฝ้าดูเพื่อนผม ญาติพี่น้องผมที่เดินทางไปเกณฑ์ทหาร ได้เป็นทหาร เขาดีใจมาก เขามาอยู่ที่นี้ได้ประมาณ 1 อาทิตย์ เขาเขียนจดหมายไปบอกที่บ้านว่าได้นั่งเครื่องบินด้วย ทั้งที่เกิดมาเคยนั่งแต่รถสามล้อ รถมอเตอร์ไซด์ รถกระบะ หลังจากนั้นไม่นานเขาก็ได้กลับบ้านครับ แต่เขากลับเป็นปี๊บ เขาเสียชีวิต เขาเป็นคนธรรมดา เป็นคนไทยที่เคารพกฎหมายไทย ไปเลือกตั้งสมาชิกสภา เป็นทหารเพื่อรับใช้ชาติแล้วทำไมเขาต้องมาเสียชีวิตที่นั่นล่ะ เขามีเรื่องกับใครมาก่อนหรือ พ่อแม่เขาทะเลาะกับใครหรือ ไม่ใช่เลย นี่คือเหตุผลที่คนอีสานอย่างผมต้องลูกมาเขียนพ.ร.บ.ฉบับนี้ ทำไมคนไทยต้องฆ่ากัน ทำไมพลเมืองไทยต้องฆ่ากันโดยที่ไม่มีเหตุผลอะไร หรือโกรธเคืองกันมาก่อน ผมกราบเรียนแบบนี้ครับ ที่ท่านบอกว่ามีแม่หม้ายที่มีลูกกำพร้า ไทยพุทธก็มีแม่หม้ายลูกกำพร้าเช่นกันเพราะว่าตายพอกๆกัน คนอีสานเป็นแม่หม้ายก็เยอะ ลูกกำพร้าก็ไม่น้อย ต่างบาดเจ็บเหมือนกัน ที่ท่านพล.อ.เอกชัยบอกว่าอย่าพูดถึงอดีตมาก ให้พูดอนาคต ผมเองก็ไม่อยากพูดถึงอดีต แต่เขาถามว่าคนไทยพุทธมายุ่งอะไรกับเรื่องนี้ ก็ต้องตอบว่าไทยพุทธเองก็เจ็บปวดและเสียหายเหมือนกัน ผมได้ศึกษากับสถาบันพระปกเกล้าในหลักสูตรการเสริมสร้างสังคมสันติสุข (4ส.) ผมก็นั่งคิดนอนคิด เราเข้าไปเรียนแล้วมันมีทางใหม่ที่จะสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นได้ มีเพื่อนนักเรียนบางคนเป็นทหาร ท่านแม่ทัพภาคที่

สี่ก็เรียนอยู่ในหลักสูตรเดียวกัน ท่านอดุลย์ แสงสิงแก้ว หลายคนที่มาเรียนก็เห็นว่าทุกคนตั้งใจที่จะแก้ปัญหาทั้งหมด

ตอนลงพื้นที่มาศึกษาวันแรกผมตกใจกลัวไปหมดเลย ระหว่างทางเห็นทหารถือปืน ใส่เครื่องแบบแน่นปึก นี่มันคืออะไร เราเข้าไปอยู่ในประเทศไทย ไหน สงครามเยอะขนาดนั้นเลยหรือ พอมาถึงวันนี้ เมื่อคืนผมเดินจากโรงแรมเดินข้างถนนไปถึงเซเว่น เดินเข้าไปในเมือง ผ่านวงเวียนไม่เห็นมีอะไรเลย ไม่เหมือนวันแรกที่ผมมา แต่ท่านลองไปเดินเวลาเดียวกับผมที่กรุงเทพมหานคร กลางคืนมีคนถือมีดกระซางสร้อย ถ้าเป็นผู้หญิงอาจจะถูกข่มขืน กรุงเทพฯ อันตรายกว่า แต่คนไม่เข้าใจ สังคมสะท้อนว่าภาคใต้เหยียบไม่ได้เลยนะ ประเด็นที่ผมนำเสนอคือ **ในฐานะที่เราเป็นคนไทย เรามองว่าทำอย่างไร ถึงจะแก้ปัญหาได้** พอเรียนหลักสูตรของสถาบันพระปกเกล้า ได้อ่านประวัติศาสตร์ ก็ไปเจอคนๆหนึ่ง คุณหะยีสุหลง ชื่อนี้ น่าสนใจ เมื่อปีพ.ศ. 2490 ท่านมีข้อเสนอ 7 ข้อต่อรัฐบาลไทย ขอให้มีการเลือกตั้ง ขอให้มีการเลือกผู้แทนที่มาจากคนสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอให้ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาทำงานด้วย ขอให้หน้าภาษีที่เก็บในท้องถิ่นมาใช้ในท้องถิ่น นอกเหนือจากนั้นก็มีการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผมก็คิดว่าที่นี่จะอย่างไร ผมก็ไปเปิดดูอีก อาจารย์ที่เป็นแรงบันดาลใจคืออ.ศรีสมภพ เรื่องเขตปกครองพิเศษ ผมก็เลยไปศึกษาเกี่ยวกับเขตปกครองพิเศษในประเทศไทยว่ามีที่ไหนบ้าง ปรากฏว่ามีที่พัทธากับกรุงเทพมหานคร ผมมาดูกรุงเทพมหานครว่าเขาทำอะไรบ้าง นั่งศึกษาดู เห็นคำว่ากรุงเทพมหานคร ผมก็ใช้ลึควิดลปคำว่ากรุงเทพมหานคร แล้วใส่เป็นปัตตานีแทน มีคนมาถามว่าผมจบรัฐศาสตร์ที่ไหน ไม่ใช่ครับ **ผมยกโมเดลกรุงเทพฯมาเลย เวอร์ชันใหม่ล่าสุด ไม่มีอะไรใหม่ไปกว่านี้แล้ว** พอไปอ่านรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้สิทธิ์เลือกตั้งผู้ว่าราชการปัตตานี คนสมัครจะต้องเป็นคนในพื้นที่เหมือนที่คุณหะยีสุหลงคิดไว้ ปัตตานีมหานครสามารถที่จะจัดการศึกษา อนุรักษ์จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมได้เองหมดเลย มันก็เข้าเค้าหมดเลย ไม่ต้องตัดทอน ยกมาได้

หมดเลย เอากรุงเทพมหานครมาทั้งฉบับอย่างที่ท่านเห็นเลย สามารถที่จะค้าขายกับต่างประเทศ ทำได้ทุกอย่างเลยภายใต้เขตปกครองพิเศษในนามของพระราชบัญญัติกรุงเทพมหานคร ใช้ลิวคิตลอป ออกมาเป็นพระราชบัญญัติปัตตานีมหานคร ถ้ามั่นใจแล้วมันจะใช้ได้หรือ ผมก็ไปศึกษาต่ออีก พอตีทางสภาพพัฒนาการเมืองกำลังระดมรายชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง เขาใช้มาตรา 163 ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งคน 10,000 คนรวมตัวกันเสนอชื่อ ถ้าเขาทำได้แล้วทำไมผมจะทำไม่ได้ล่ะ ก็เลยลองศึกษาดู ปรีक्षा อาจารย์หลายท่าน ก็ทำได้ในลักษณะการเสนอชื่อโดยใช้ขั้นตอนเดียวกัน กับคำถามที่ว่าทำไมต้องเป็นมหานคร ผมก็มองว่ากรุงเทพมหานครมาจากกรุงเทพมหานครกับธนบุรี เอามาสองก็เป็นมหา ถ้าเรารวมปัตตานี ยะลา นราธิวาส แล้วสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ทำไมถึงจะเป็นมหานครไม่ได้?

ในส่วนของผู้ว่าฯ ที่มาจากการเลือกตั้ง เขาจะเอาใจประชาชน ผู้ว่าฯ กทม. นี่มาเคาะที่หน้าประตูเลย ส.ก. ส.ข. เดินกันตามซอยเลย เมื่อ 6 ปีที่แล้ว ผมเคยเป็นผู้ช่วยส.ส. กทม. ดี 5 มีคนโทรมาหาผมเรื่องเดือดร้อนเล็กๆ น้อยๆ คนกรุงเทพฯ เขาดูแลกันขนาดนั้น แข่งขันกันเอาใจประชาชน ลองมาดูต่างจังหวัดบ้าง นายอำเภอถ้ามีเรื่องเซ็นเบิกจะหาตัวจ่าย แต่ถ้าไม่มีเรื่องเซ็นก็หาให้เจอแล้วกัน ซึ่งก็โทษเขาไม่ได้ คนโคราชเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดอยู่ดีๆ มีประกาศเปลี่ยนรัฐบาล รัฐมนตรีสั่งให้มาอยู่ปัตตานี ร้องไห้โฮทั้งบ้านเลย ทำไมเป็นอย่างนั้น ก็เพราะมันไม่ใช่บ้านเขา พอมาถึงก็คิดว่าเมื่อไหร่จะได้กลับบ้าน นั่งนับวันกลับบ้านเลย แล้วเขาจะมีใจมาบริหารบ้านเมือง มาช่วยพี่น้องประชาชนได้อย่างไร ผมเห็นด้วยกับที่อาจารย์หลายๆ ท่านพูดว่าให้ยกเลิกไปแล้ว นายอำเภอ ผู้ว่าฯ หมดสมัยแล้ว

อ.ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ: ผมรู้สึกมีอนาคตกับ 3 จังหวัดขึ้นเยอะ วันนี้พี่น้องประชาชน ท่านผู้มีเกียรติ ภาคประชาสังคมทั้งหลายได้มาขึ้นเยอะ ก็อยากจะควบคุมตัวเองให้พูดอยู่แต่ในประเด็น การกระจายอำนาจสู่ 3 จังหวัดชายแดน

ภาคใต้ว่าเป็นอย่างไรก่อน และประเด็นถัดมาที่อยากจะพูดคือ ไทยพุทธคิดอย่างไรกับเรื่องอีกทีก็ครีโคมขณะนี้ ผมเป็นไทยพุทธร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่มีแนวโน้มหรือตัวบ่งชี้ว่าจะนับถืออิสลามแต่อย่างใด ผมอยู่วัดมา 18 ปี ท่านมั่นใจได้เลยว่าวันนี้ท่านได้พบกับพุทธแท้ร้อยเปอร์เซ็นต์ และสิ่งที่ผมจะพูดต่อไปนี่คือเรื่องจริง

ขอเริ่มที่ประเด็นการกระจายอำนาจสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อน เราต้องมองก่อนว่าเราจะขยายประชาธิปไตยไปสู่สังคม 3 จังหวัดจริง ๆ หรือเพียงต้องการที่จะให้ปัญหาความไม่สงบยุติลง ผมคิดว่าที่บางท่านพูดมาทั้งหมด มันเป็นการแก้ปัญหาในส่วนของความร่วมมือกันขยายประชาธิปไตยไปสู่ 3 จังหวัด ไม่ใช่เป็นเป้าหมายในการไปแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัด ที่จะพูดต่อไปนี้ต้องขอภัยคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ค่อยมีใครได้เอ่ยชื่อ คือ พี่น้อง BRN co-ordinate ผมกล่าวหาพวกท่านเสมอว่าท่านคือตัวปัญหาที่ก่อความไม่สงบ ท่านเป็นแกนนำ เพราะฉะนั้นถ้าหากเราอยากจะให้เหตุการณ์สงบ ไม่ว่าจะรัฐบาลไหนก็ต้องหากลุ่มที่มำของบีอาร์เอ็นให้พบแล้วพูดคุยกัน ที่ผ่านมาระเบิดมาเป็นร้อยเป็นพันเป็นหมื่นมันไม่ใช่ คนละเรื่อง พอมาคุยแล้วก็เออออเห็นด้วยกับที่เราพูดเพราะไม่ใช่พวกก่อความไม่สงบ มันคั่นอยู่ที่หัวแต่ไปเกาที่ตัวแล้วเมื่อไหร่จะหายคัน ไม่ต้องถามเลยว่าทำไมทำอย่างนี้แล้ว เหตุการณ์ไม่สงบถึงยังมีอยู่ ก็เพราะทำไม่ตรงตัว ไม่ตรงประเด็น ทีนี้ถ้าหากท่านอยากพูดเรื่องการปกครอง ก็ต้องไปถามกลุ่มที่กำลังต่อสู้อยู่ในขณะนี้ ถามว่าเขาเอาอะไร เขตปกครองพิเศษหะจีบจ็อย เขาไม่เอา เชื่อผมว่าเขาไม่เอา เขาจะเอาเอกราช ที่อ้อมไปอ้อมมาก็เพื่อเลี่ยงคำว่า เอกราชไซหรือไม? การต่อสู้ของกลุ่มติดอาวุธทำให้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดขณะนี้ เกิดจากน้ำมือของผู้ที่ต้องการเอกราช ไม่ใช่ต้องการเขตปกครองพิเศษ ท่านอาจจะไม่กล้ารับว่าจริง เพราะกลัวถูกมองว่าเป็นแนวร่วม แต่บนเวทีนี้ผมจะพูดความจริง ถ้าเราจะแก้ปัญหาความไม่สงบก็ต้องพุ่งตรงลงประเด็นไปสู่คนที่คิดแบ่งแยกดินแดนและต้องการเอกราช

บัดตานี้ ที่เขาไม่ต้องการการกระจายอำนาจ ที่เขาเห็นว่ามันไร้ประโยชน์ ก็เพราะแม้ว่านายก อบต. นายก อบจ. นายกเทศมนตรีและเทศบาลทั้งไม่นคร หรือนครจะมีอำนาจอนุมัติงบประมาณก็จริง แต่พวกที่ขอเปอร์เซ็นต์จากงบประมาณเหล่านี้คือพวกผู้ว่าฯ นายอำเภอ จริงไหม? ไปสืบดูผู้ว่าฯตัวดีทั้งหลาย อนุมัติงบประมาณไปแล้วยังให้ลูกน้องไปตาม 10% 20% อยู่จริงไม่จริงลองดู ที่นี้พอเอาเปอร์เซ็นต์มาก ๆ เข้า พวกรับเหมาก็เริ่มทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ประชาชนได้ในสิ่งที่ไม่ดีคุณภาพ เขาก็เลยเสื่อมศรัทธาต่อระบบราชการ ที่มามันอยู่ตรงนั้น ผมได้รับงบประมาณตอนอยู่โรงเรียนบาวังอินทนิล ใช้งบทำรั้วมา 1,600,000 บาท มีเจ้าพ่อมาขอเยอะ ผมก็ยกมือกราบบอกว่าจะขอความกรุณาเถอะครับพ่อ ขอให้ที่นี้เป็นสักที่ในเมืองไทยที่ไม่เอาเปอร์เซ็นต์ ไม่เอาแม้แต่บาทเดียว

กลไกของรัฐที่รัฐกระจายอำนาจมาให้ไม่ได้พิทักษ์สิทธิประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะระบบที่อยู่ข้างหลังมันเป็นระบบอื่น ไม่ใช่ระบบประชาธิปไตย ท่านลองดูให้ดี ที่แก้ปัญหาไม่ได้เป็นเพราะอะไร เพราะพอทำทำจะเป็นประชาธิปไตย ประชาชนจะมีอำนาจ ก็จะถูกยึดอำนาจ ยกตัวอย่างการยึดอำนาจครั้งล่าสุด ผมยังพูดตังๆเลยที่ไม่ถูก ประชาธิปไตยต้องให้กลไกประชาธิปไตยแก้ปัญหา คุณอัครชามีปัญหาเรื่องประโยชน์ทับซ้อนเวลาเป็นนายกฯ สื่อก็คุ้ยออกมาให้ประชาชนเห็น ต่อไปเขาจะได้ไม่เลือก ไม่ใช่พอโมโหคุณอัครชาก็ยึดอำนาจ ฉีกรัฐธรรมนูญทิ้ง มันไม่ใช่ เพราะฉะนั้นสมานฉันท์จะเกิดไม่ได้ คำว่าสมานคือการให้ผลประโยชน์ปิดเข้ากัน ฉันทะคือความพอใจของทุกฝ่าย แต่ถ้าสมานฉันท์มันเกิดประโยชน์แก่คนฝ่ายเดียว มันก็สมานฉันท์ไม่ได้หรอก เหมือนปัญหาใน 3 จังหวัด เราจะให้สมานฉันท์ก็พูดได้ แต่มันไม่เกิด เนื่องจากพูดเอาแต่ฝ่ายเดียว แล้วอีกฝ่ายละ มีที่ให้เขา ยินไหม บีอาร์เอ็นโคออดิเนท พูล บิเอ็นพีพี เราไม่พูดชื่อพวกนี้เลย แล้วเขาจะมีที่ตรงไหนมาคุยกับเรา แน่จริงต้องกล้าพูด ต้องกล้าให้โอกาส จำเป็นต้องพูด ไม่พูดไม่ได้แบบนี้มันผิดประเด็น แล้วมันเสียตายทรัพยากรที่

ทุ่มเทลงมาด้วยความผิดประเด็น ไม่ตรงประเด็นเลย ต้องพูดกับพวกนั้นถึงจะแก้ปัญหาได้ กับคนที่คิดดีทำดีพูดไปก็ตืออยู่อย่างนั้น ในที่นี้คนที่มาฟังก็หน้าเดิมๆ ส่วนคนกรุงเทพฯ นานๆ มาที พอมาถึงก็นึกว่าแปลกหน้า ที่จริงก็พวกเรากันเอง

ประเด็นที่ 2 ไทยพุทธคิดอย่างไร ไทยพุทธกลัวมุสลิม บอกตรงๆ เลยกว่ากลัวตั้งแต่เริ่มเห็นหนวดยาว ใส่หมวกขาว ทุ่งกางเกง ทุ่งกระโปรง ทำไมกลัว กลัวเพราะจากข่าวที่ออกมาทั่วโลกเขาคิดว่ามุสลิมเป็นตัวสร้างปัญหาทั้งนั้น มุสลิมอยู่ที่ไหน ปัญหาอยู่ที่นั่น แล้วน่ากลัวหนักเข้าไปอีก มุสลิมบางประเทศ เช่น กลุ่มตาลีบันของอัฟกานิสถาน อันนี้ไทยพุทธกลัวมาก เพราะสื่อบอกว่าไม่ให้ผู้หญิงมีสิทธิ์มีเสียงอะไรเลย ผลិតลูกอยู่ที่บ้านอย่างเดียว แล้วเวลาใช้ชีวิตปิดหมดไม่เหลือแม่แต่ตา ไม่รู้ใครเป็นใคร แล้วเวลาจะอ่านหนังสือต้องทำอุโมงค์ ไปแอบนั่งอ่านอยู่ข้างใน อีกข้อที่ทำให้กลัวคือพฤติกรรม เช่น ไปเปิดพระพุทธรูปบาบียัน อันนี้ยิ่งกลัวหนักเข้าไปอีก แต่ถ้าตัดเอาไปขายเองไม่กลัว ต่อมาคือกลัวกฎหมายอิสลาม เพราะได้ข่าวว่าถ้าใครผิดหนักๆ ประเภทที่ว่าชั่วสาว ต้องถูกชดกับก้อนหินจนตาย อันนี้ยิ่งกลัวหนัก ผมมีโอกาสได้ไปดูงานที่อิหร่าน ผมถามท่านทูตที่อิหร่าน กฎหมายอิสลามของอิหร่านแรงไหม เขาบอกว่าแรงบางเรื่อง อาทิ มีหนังไปแล้วดูหนังไป จะถูกประหารชีวิต มีแต่ยังไม่ได้ดูก็ตลอดชีวิต ที่นี้เขาถามว่าเมืองไทยมีบ้างไหมแบบนี้ ผมว่าถ้าเมืองไทยทำแบบนี้จะเหลือไม่ถึงห้าคน มันน่ากลัวนะ แต่ว่ามันก็ไม่เหมือนกับที่เราคิด ผมบอกเลยว่าผมขอขอบคุณอัลเลาะห์ที่ให้โอกาสผมไปที่อิหร่าน แล้วไปที่มหาวิทยาลัยโคโมเน่ ไปฟังทำนองอธิการสรุปหลักการอิสลาม ผมฟังแล้วเลิกลัวอิสลามไปเลย น่าจะเผยแพร่ในหมู่ชาวไทยพุทธด้วย ที่นี้ที่กลัวอีกก็คือกลัวภาพที่เราเห็นทุกวัน ตัดคอ ถ้าใครได้ดูคลิปวิดีโอที่ตัดคอทหารพราน ผมกินข้าวไม่ลงอยู่สองวัน เพื่อนผมเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนอยู่อำเภอเมืองจังหวัดยะลา โดนยิงแล้วเผา พาไปโรงพยาบาล ศพเกรียมหมดแต่หัวใจยังเต้นข้างนอกดูเหมือนจะตายเพราะถูกเผาแต่ข้างในยังไม่ตาย ไหนใครไม่กลัว

ที่นี้คนไทยพุทธทั่วไปเขาจะมองว่าที่ก่อการอยู่ขณะนี้เป็นเรื่องจริง เชื่อว่าถ้าพวกนี้ได้อำนาจรัฐ ก็จะปกครองประเทศโดยระบบอิสลาม ซึ่งผมบอกแล้วว่าน่ากลัวตามสื่อที่ออกมาให้เราเห็น แล้วก็ปกครองด้วยระบบสุดต่าน ถามว่าเขารู้จักไหน ก็จากเบอร์จีฮัด ดี บัดตานี่ ซึ่งเขาถือว่าเป็นคัมภีร์แบบคู่มือการรบ แบบสมุดปกแดงเหมือนเหมาเจ๋อตุง ไทยพุทธเห็นนี่กลัวมาก เพราะเหมาเจ๋อตุงบอกว่าการทำสงครามไม่ใช่การกินเลี้ยงในงาน การทำสงครามคือการต่อสู้เพื่อให้ชนะอีกฝ่ายหนึ่งอย่างถึงที่สุด โหดเหี้ยมที่สุด ทารุณที่สุด เพราะฉะนั้น ถ้าเราเข้าสู่ภาวะสงครามแล้วต้องทำใจ จริยธรรมในเรื่องปกติจะไปด้วยกับเรื่องทำสงครามไม่ได้ เพราะฉะนั้นกลัวระบบสุดต่านมาก ที่นี้ระบบสุดต่านที่ไทยพุทธเข้าใจนั้นก็คือระบบเล่นพวก ถ้าไม่ใช่พี่น้องตัวเองไม่เอา จิตสำนึกนี้มันตกทอดมาอยู่ในตัวเราอย่างไม่รู้ตัว เช่น พอได้เป็น ส.ส.จะตั้งเลขาฯสักคนก็ต้องนามสกุลเดียวกัน คนอื่นไม่เอาถึงแม้จะหาเสียงให้เกือบตายก็ตาม ระบบที่มันผูกพันแบบนี้เรียกว่า ระบบจิตสำนึกสุดต่าน ระบบนี้ไทยพุทธกลัว เพราะฉะนั้นสิ่งที่ควรจะทำโดยสถาบันพระปกเกล้า โดยภาคประชาสังคมใดก็ตาม คือต้องให้ความรู้ความเข้าใจในมิติต่าง ๆ แก่คนทุกคนอย่าวัน แม้แต่ไทยพุทธหรือมุสลิม ไทยพุทธเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศไทย แต่พอมา 3 จังหวัดกลายเป็นคนส่วนน้อย โดยมุสลิมเป็นคนส่วนใหญ่ เราผลัดกันใหญ่ผลัดกันเล็ก เราก็ต้องให้การศึกษาในรายละเอียดของทุกเรื่องทีล่อแหลมหมิ่นเหม่ที่จะเข้าใจกันผิด เหมือนผมซึ่งพอได้ฟังได้รู้เรื่องกฎหมายอิสลาม แล้วไปดูงานถึงอิหร่านก็ฟังเข้าใจในหลายประเด็น

ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม

นาย मुख สุไลมาน: ผมมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากท่านอาจารย์โคทมและอาจารย์ประสิทธิ์ในเรื่องที่บอกว่าต้องไปถามกลุ่มขบวนการว่าจะเอา autonomy ไหม หรือที่บอกว่าขอให้นายกษมาเลเซียไปบอกกลุ่มขบวนการให้ยอมรับ autonomy อะไรทำนองนี้ ที่นี้ผมคิดว่า **autonomy** จะสำเร็จได้มัน

ต้องได้รับการยอมรับจากสามฝ่าย คือ รัฐบาล กอ.รมน. และกลุ่ม ขบวนการ โดยหลักการต้องเป็นอย่างนั้น ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับมัน ก็จะเป็นอุปสรรค แต่ผมดูแล้วว่าอุปสรรคไม่ได้อยู่ที่กลุ่มขบวนการที่จะต้องไป ถาม อุปสรรคใหญ่อยู่ที่ผู้มีอำนาจคือรัฐบาล ถ้ารัฐบาลไม่เอาตั้งแต่แรกมันก็ไม่ เกิดแล้ว รัฐบาลไหนก็รัฐบาลนั้น เสนอไปแล้วแต่ไม่เคยมีใครยอมรับ มันเลยไม่ เกิด ประเด็นมันอยู่ตรงนั้น แต่ถ้าขบวนการไม่ยอมรับแล้วรัฐบาลยอมรับจะทำ ได้หรือ ขบวนการไม่ยอมรับก็ช่าง แต่หากรัฐบาลยอมรับ สร้างมันขึ้นมาให้ เกิด อาจจะเป็นนครปัตตานี มีการเลือกผู้ว่าฯ ให้ผู้ว่าฯมีอำนาจทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนบอกว่าพอใจ แล้วชีวิตอย่างนี้ ซึ่ง ณ วันนี้ประชาชนว่าเหว เพราะไม่รู้ว่าจะรุ่งนี้จะอยู่หรือจะ ตาย ประชาชนไม่มีอนาคต เพราะฉะนั้นถ้าหากเกิดนครปัตตานีโดยรัฐบาล ยอมรับและสร้างขึ้น และเป็นที่ยอมรับของประชาชน ถึงแม้ขบวนการ จะไม่เอา แต่หากประชาชนเอา ขบวนการก็อยู่ไม่ได้ ผมจึงบอกว่าตรงนั้น เรื่องเล็ก ขอให้รัฐบาลเอาก่อน ผมจึงตอบคำถามที่มองตรงกันข้ามกับอาจารย์ ทั้งสองท่าน และผมไม่ใส่ใจหรอกเรื่องที่ต้องพัฒนาการศึกษา ผมไม่ใส่ใจว่า งบประมาณเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจจะมาเท่าไร การพัฒนาสำคัญก็จริง แต่ไม่ใช่หัวใจหลัก หัวใจหลักอยู่ที่การปกครองและการสร้างความเป็น ธรรม ซึ่งเรื่องความเป็นธรรมเป็นเรื่องของคน คนที่มาโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ที่มาปฏิบัติงานที่นี่จะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึก ว่าตัวเองได้รับความเป็นธรรม ฉะนั้นจึงต้องคัดสรรคนดีมา เพราะเมื่อมาแล้วจะ เอาออกก็ยาก ยิ่งบางทีทำไม่ดีแล้วมีความดีความชอบ ประชาชนไม่มีสิทธิ์จะ ทำอะไร ทำให้เหตุการณ์ไม่จบ สิ่งสำคัญที่ควรทำคือการเลือกผู้ว่าฯ ผู้ว่าฯ ที่มาจากประชาชนเลือก เขาจะต้องทำในสิ่งที่ดี ทำให้ประชาชนมี ความสุข ซึ่งมันจะนำไปสู่ความเป็นธรรมและความถูกต้องในการบริหาร ประเทศ

นักศึกษาปี 2 คณะมนุษยศาสตร์ มอ.ปัตตานี: คนข้างนอกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการที่จะเปลี่ยนเป็นนครปัตตานี นครยะลา นครนราธิวาสมากน้อยแค่ไหน? และเมื่อเป็นนครปัตตานีแล้ว ความสงบสุขจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่?

นายกองค์การนักศึกษามอ.ปัตตานี: ผมติดตามประเด็นนี้มาตลอด เรามักจะตกใจกับคำว่านครปัตตานีมากเกินไปจนไม่ได้พิจารณาหลักการเนื้อหา แม้กระทั่งคนที่พูดคนแรกเองก็ยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าเขาพูดเรื่องอะไรกัน ผมคิดว่าเราควรคุยกับคนที่มีความรู้สักครั้งหนึ่งในฐานะที่เป็นนักศึกษาในพื้นที่ ในฐานะที่ตัวเองและเพื่อนๆ ได้ร่วมกันจัดตั้งสหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้าเกิดมีปัญหาที่ต้องเลือกระหว่างชีวิตตัวเองกับประชาชน ผมขอเลือกประชาชน

นายমনเฑียร บุญตัน: ตัวส.ว.เองไม่ได้มีอำนาจในการจัดการเรื่องเหล่านี้ แต่ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของเราในฐานะที่เป็นตัวแทนปวงชนชาวไทย ผมคิดว่าการได้มาฟังความคิดเห็น แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับการปกครองตนเองของพี่น้องในพื้นที่เป็นสิ่งที่น่าสนใจ คนไทยหลายคนที่อยู่นอกพื้นที่ก็ให้ความสนใจเช่นเดียวกัน ผมเชื่อว่าถ้าส.ว.ตาบอดอย่างผมเดินทางมาที่นี่ด้วยตนเองได้ ท่านนายกรัฐมนตรีก็น่าจะมาได้ ผมรู้ว่าท่านเป็นคนมีความรู้ความสามารถ เว้นเสียแต่ว่าวิถีทางทางการเมืองจะทำให้ท่านไม่สามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกส่วนตัวได้ ก็ขอเป็นกำลังใจให้น้องที่พูดเมื่อสักครู่ว่าถ้าคนอย่างผมมาได้ ท่านนายขยาก็มาได้ ผมคิดว่าคนที่มีอยู่มีกิน มีความสมบูรณ์พูนสุข อยู่กับความได้เปรียบในกรุงเทพมหานคร รวมถึงคนที่ครบ 32 ด้วยว่า ต้องยอมรับความไม่เหมือนให้มากกว่านี้ ผมเองเป็นคนเหนือเวลาจะพูดภาษาไทยกลางต้องตัดจริด เพราะว่าเดี๋ยวมันจะมีสำเนียงที่คนบอกว่าคุณพูดภาษาไทยไม่ชัด ผมก็ไม่ทราบว่าคุณภาษาไทยที่ชัดที่แท้จริงมันคืออะไร นี่ก็

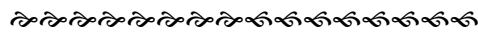
เป็นความรู้สึกที่อยากจะสะท้อนว่าต้นตอและเหตุของการแก้ปัญหาที่แท้จริงก็คือ ถ้าเราทำให้สังคมไทยยอมรับความไม่เหมือนและเอาความแตกต่างหลากหลายนั้นมาเป็นพลังที่สวยงามได้ ผมเชื่อว่าอย่างอื่นก็จะตามมาความเป็นธรรมก็น่าจะเกิดขึ้นด้วย การพูดคุยระหว่างคนที่มีความขัดแย้งกันจะเกิดขึ้นได้ หวังว่าวันนี้จะเป็นก้าวแรกที่ดีสำหรับทุกท่าน แล้วผมอยากจะเห็นความสงบสุขเกิดกับทุกท่านด้วย

ผู้เข้าร่วมสัมมนา: ผมไม่เห็นด้วยเด็ดขาดกับคนที่คิดว่าปัญหาชายแดนใต้ตั้งต้นที่การแบ่งแยกดินแดน เพราะในความเป็นจริงแล้วเรื่องแบ่งแยกดินแดนมาทีหลัง ทำไมเขาจึงต้องการแบ่งแยก เพราะการปฏิบัติของรัฐไม่ถูกต้อง ที่จริงผมเข้าใจว่ารัฐวันนี้เขามีความพยายามที่จะแก้ แต่เขาแก้ตัวเองไม่ได้ ถามว่าวันนี้หรือในอดีต 4-5 ปีที่ผ่านมาใครเดือดร้อนที่สุด ปรากฏว่าคนที่เดือดร้อนที่สุดคือประชาชนในหมู่บ้าน ปกติถ้าไม่มีเหตุการณ์ เขาได้เงิน 300-500 บาท ต้องเลี้ยงลูก 4-5 คนแต่วันนี้เหตุการณ์วิกฤติขึ้นแสนสาหัสมาก คนในชายแดนใต้ร้อยละ 80-90 เป็นประชาชนที่อยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ เขาเดือดร้อน ผมเลยอยากจะให้แน่ใจว่าไม่ว่าคนระดับไหน ไม่ว่าจะส.ส. ส.ว. หรืออาจารย์มหาวิทยาลัย คิดนครปัตตานี คิดอะไรก็แล้วแต่ อยากให้มองไปที่คนในระดับหมู่บ้าน ผมฟังเสียงหลายๆหมู่บ้านเขาต้องการรักษาศาสนา เขาต้องการแสดงอัตลักษณ์ของตัวเอง อันนี้อยากจะให้ใครที่คิดอะไรก็แล้วแต่ให้ไปถึงที่หมู่บ้านด้วย

ดร.กามารุสสลาม อีสกาหตา: ได้มีโอกาสพูดคุยและทำวิจัยหาข้อมูลกับคนไทยที่อยู่ในมาเลเซีย ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นกลุ่มเคลื่อนไหว เมื่อ 2-3 วันที่แล้วได้พูดคุยว่าเรื่องของการปกครองตนเอง (autonomy) ก็คงจะเป็นคำตอบหนึ่ง แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 3 ข้อ 1) ต้องยกระดับว่าคนมลายูใน

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นภูมิภาค 2) ต้องมีอำนาจในการดูแลควบคุมจัดการเรื่องการศึกษา วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจ และการปกครอง และ 3) ต้องมีกลุ่มนักเคลื่อนไหวเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารปกครองที่จะพัฒนาแก้ไขปัญหาทั้งปวงด้วย คำถามก็คือรัฐบาลมีความจริงจังมากน้อยแค่ไหนที่จะมาร่วมกันแก้ไขปัญหา จะมีการพูดคุยกับคนท้องถิ่น คนมลายู คนพุทธ หรือรวมกันที่จะพูดเรื่องของการอยู่ร่วมกันโดยเปิดใจโปร่งใสหรือไม่ นี่คือสิ่งที่ควรจะทำ อะไรก็ได้ที่เป็นประโยชน์กับประชาชน อยากจะเห็นทั้งคนไทยและมาเลเซียทำงานร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหาให้เกิดสันติสุขอย่างแท้จริง

พล.ต.ต.จรัญญู เด่นอุดม: คณะผู้จัดคาดหวังว่า งานวันนี้จะเป็นครั้งแรกที่เราเริ่มต้นเปิดมานเวทีของการที่จะแก้ไขปัญหาภาคใต้ เวทีต่อไปเราจะมีที่แต่ละอำเภอใน 4 จังหวัด (รวมสงขลา) 37 อำเภอ เราจะต้องมีเวทีอย่างนี้เพื่อรับฟังความคิดเห็น เราจะใช้เวลา 9 เดือนนับจากนี้ไป คราวต่อไปวิทยากรและคณะทำงานจะลงพื้นที่ไปแต่ละอำเภอ เราคาดหวังว่าท่านจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ท่านจะเกิดความภาคภูมิใจและเกิดสำนึกความเป็นเจ้าของของท้องถิ่น ซึ่งสุดท้ายเราจะเห็นคุณค่าของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกันด้วยสันติวิธี



“วันนี้เป็นโอกาสดีที่เราจะมาใช้สติปัญญา
แทนการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหา”
อิสมาแอ อาลี

“สิทธิที่จะกำหนดชีวิตตนเอง เป็นหลักการที่
รัฐธรรมนูญของเราเองก็ได้พูดถึง โดยไม่ได้
หมายความว่าต้องเป็นการแบ่งแยกดินแดนเสมอไป”
ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว

“ต้องปฏิรูปการเมืองถ้าจะกระจายอำนาจ...ต้องถามก่อน
ว่าเรามีความเป็นประชาธิปไตยพอแล้วหรือยัง”
อรอนงค์ ทิพย์พิมล

“ถ้าจะมีรูปแบบการปกครองพิเศษ
เราจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับคนทั้งประเทศ”
วรวิทย์ บารู

“การปกครองตนเองอาจจะไม่ใช่คำตอบ
ของเราก็ได้ เพราะในเขตปกครองตนเอง
ของจีนเจียงก็ยังไม่สงบเช่นกัน”
สมชาย กุลศรีรัตนนา

“รัฐบาลจะเป็นผู้ช่วยลดปัญหาความเคลื่อนไหวรุนแรงของ
ชนกลุ่มน้อยได้โดยการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในรัฐ”
สุริยะ สะนิวา

“หากเราพูดเรื่องการปกครองให้เร็วกว่านี้ เราอาจจะสามารถรักษาชีวิตของคนไว้ได้อีกจำนวนมาก”

“โอนอำนาจของทุกอย่างในปัจจุบันไปให้กับ
นาย อบจ. ทั้งภารกิจ เงิน และคน เพราะเรา
ที่มีการเลือกนายก อบจ. อยู่แล้ว”
โกทม อารียา

“จัดให้มันครบปัตตานี นครยะลา นครนราธิวาส
โดยประชาชนเลือกตั้งผู้บริหารที่มีอำนาจ
สูงสุดเพียงคนเดียวเรียกว่า ‘ผู้ว่านคร’”
อุดม บัดนวงษ์

“การบริหารพื้นที่นี้ไม่ว่าจะเป็นมหานคร นคร หรือ
ชื่ออะไรก็ตามแต่ ต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย”
พล.อ.เอกชัย ศรีวิลาศ

“ผมยกโมเดลกรุงเทพฯมาเลย เวอร์ชันใหม่ล่าสุด
ไม่มีอะไรใหม่ไปกว่านี้แล้ว”
อัคक्षा พรหมสูตร

“ต้องให้ความรู้ความเข้าใจในมิติต่างๆแก่คนทุกคน
อย่าเว้นแม้แต่ไทยพุทธหรือมุสลิม”
ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ

“เวทีต่อไปเราจะมีที่แต่ละอำเภอ
ใน 4 จังหวัดรวม 37 อำเภอ”
พล.ต.ด. จำรูญ เด่นอุดม



เครือข่ายประชาสังคม
23 องค์กร

เครือข่ายการเมืองภาค
พลเมืองเพื่อท้องถิ่น

deepsouth
ศูนย์วิจัยและพัฒนาภาคใต้